

Universitätsbibliothek Wuppertal

Cassii Dionis Cocceiani Rerum Romanarum

Cassius

Lipsiae, 1849

36

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-4997](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-4997)

ἐξαιτήσαντες, οὐκ ἀνέμειναν τὴν οἴκοθεν αὐτῶν ἀπόκρισιν, ἀλλὰ τῶν ὑπάτων ἀντίκα τὸν ἕτερον ταῦτά τε ληψόμενον καὶ πολεμή-
 3 σοντά σφισιν, ἂν μὴ διδῶσιν, ὥσπερ οὐκ ἔμελλον, ἐξέπειψαν· οἱ
 γὰρ ἀπ' ἀρχῆς, πρὶν αἰτηθῆναι τι τοιοῦτο καὶ κρατῆσαι, μὴ θελή-
 σαντες ὁμολογῆσαι πῶς ἂν μετὰ τὴν νίκην τοσαῦτά τε ἅμα καὶ
 τοιαῦτα προσταττόμενοι ἤνεγκαν; τοῦτό τε οὖν σαφῶς εἰδότες, καὶ
 προσυποπιτεύσαντες τοὺς πρέσβεις ἐπιχειρήσειν τινάς, ὥς καὶ κω-
 λύσοντας τὴν στρατείαν, διαφθεῖραι χρήμασιν, ἐψηφίσαντο ἐν τῇ
 βουλῇ μηδὲνα αὐτοῖς μηδὲν δανεῖσαι. U p. 388.

⁴ κληρουμένων δὴ τῶν ὑπάτων Ὀρθήσιος τὸν πρὸς Κοῦτας ἔλαχε
^{a. n.} πόλεμον. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὑπὸ τε τῆς ἐν τῷ ἅσκει φιλοχωρίας καὶ
 685 ὑπὸ τῶν δικαστηρίων, ἐν οἷς πλεῖστον τῶν κατ' αὐτὸν ἀνθρώπων
 μετὰ γε τὸν Κικέρωνα ἠδυνήθη, τῷ τε συνάρχοντι τῆς στρατείας
 5 ἐθελοντῆς ἐξέστη καὶ αὐτὸς κατὰ χώραν ἔμεινεν· ὁ δὲ δὴ Μέτελλος
 ἐστελλατό τε ἐς Κρήτην, καὶ τὴν νῆσον ἅπασαν ἐχειρώσατο μετὰ
 τοῦτο, καίτοι πρὸς τοῦ Πομπηίου τοῦ Μάγνου, ἥδη τῆς θαλάσσης
 ξυμπάσης ἄρχοντος καὶ τῆς ἡπείρου ὅσον ἡμερῶν ἀπὸ θαλάσσης
 τριῶν, ἐμποδιζόμενός τε καὶ κωλύμενος ὥς αὐτῷ προσηκουσῶν
 καὶ τῶν νήσων. ἀλλ' ὅμως καὶ ἄκοντος Πομπηίου τῷ Κορητικῷ
 πολέμῳ τέλος ὁ Μέτελλος ἐπιθεὶς Θράμβόν τε ἀπ' αὐτοῦ κατήγαγε
 καὶ Κορητικὸς ἐπεκλήθη. Xiphilin. p. 3 RSteph.

ΑΨ . . . φεῖδεται. δυναστείας τε ἐρῶν καὶ τοῖς Κορησι τοῖς ὁμο-
^{a. n.} λογήσασιν αὐτῷ προσέβαλλε, καὶ οὔτε τὰς σπονδὰς προτεινομένων
 686 σφῶν ἐφρόντιζε, κακῶσαι τε αὐτοὺς πρὶν τὸν Πομπηίου ἐπελθεῖν
 ἠπείχετο. ὁ τε γὰρ Ὀκτάσιος ἄνευ δυνάμειος παρών (οὐδὲ γὰρ
 οὐδὲ ἐπὶ πολέμῳ τινὶ ἀλλ' ἐπὶ παραλήψει τῶν πόλεων ἐπέπεμπτο)
 ἦσυχίαν ἤγεν· καὶ Κορινθίος Σισέννας ὁ τῆς Ἑλλάδος ἄρχων ἦλθε
 μὲν ἐς τὴν Κρήτην, ὥς ταῦτ' ἐπύθετο, καὶ παρήνεσε τῷ Μετέλλῳ
 2 φείσασθαι τῶν δῆμων, οὐ μέντοι καὶ ἀντέπραξέ τι μὴ πείσας. ἄλ-
 λοις τε οὖν πολλοῖς ἐκεῖνος ἐλυμήνατο, καὶ Ἐλευθέραν τὴν πόλιν
 ἐκ προδοσίας ἐλὼν ἡγογγρόλογησεν· πύργον γὰρ τινα οἱ προδιδόντες
 ἐκ τε πλίνθων πεποιημένον καὶ μέγιστον δυσμαχώτατόν τε ὄντα
 ὄξει συνεχῶς νυκτὸς διέβρεξαν, ὥστε θρασυτὸν γενέσθαι. καὶ μετὰ
 τοῦτο Λάμπραν, καίτοι τοῦ Ὀκτασίου αὐτὴν κατέχοντος, ἐκ προσ-
 βολῆς εἴλε, καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐδὲν κακὸν εἰργάσατο, τοὺς δὲ δὴ Κί-
 2 λικας τοὺς σὺν αὐτῷ ὄντας ἐφθειρεν. ἀγανακτήσας οὖν ἐπὶ τούτῳ
 ὁ Ὀκτάσιος οὐκέθ' ἡσύχασεν, ἀλλὰ πρότερον μὲν τῷ τοῦ Σισέννου
 στρατῷ (ροσήσας γὰρ ἐκεῖνος ἐτεθνήκει) χρώμενος ἐπεβοήθει πη

3 1 ὥσπερ ἔμελλον 6 διαφθεῖραι

4 1 στρατιῶς

1 1 1 φεῖδεται Q. Caecilius Metellus

τοῖς κακονμένοις, ἔπειτα δ' ἀνακομισθέντων αὐτῶν πρὸς τε τὸν Ἀριστίωνα ἐς Ἱεράπυδνα ἦλθε καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπολέμει· οὗτος γὰρ ὡς τότε ἐκ τῆς Κυδωνίας ἀπεχώρησε, Λούκιόν τε τινα Βύσσον ἀνταναχθέντα οἱ ἐνίκησε καὶ τὰ Ἱεράπυδνα κατέλαβεν. καὶ χρό-² νον μὲν τινα ἐκαυτέρησαν, τοῦ δὲ δὴ Μιτέλλου ἐπιόντος σφίσι τό τε τεῖχος ἐξέλιπον, καὶ ἑξαναχθέντες χειμῶνι τε ἐχρήσαντο καὶ ἐς τὴν γῆν ἐκπεσόντες συγχρόνως ἀπέβαλον. καὶ τούτου ὁ Μιτέλλος πᾶσαν τὴν νῆσον ἐχειρώσατο. Κοῆτες μὲν οὖν οὕτως, ἐλεύ-³ θεοὶ τε πάντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον γενόμενοι καὶ δεσπότην ὀφρεῖον μηδὲνα κτησάμενοι, κατεδουλώθησαν· Μιτέλλος δὲ τὴν μὲν ἐπικλήσιν ἀπ' αὐτῶν ἔλαβε, τὸν δὲ δὴ Πανάρη τὸν τε Λαοσθένη (καὶ γὰρ ἐκείνον εἶλεν) οὐκ ἠδυνήθη πέμψαι ἐν τοῖς ἐπινικίοις· ὁ γὰρ Πομπήιος ἀναπείσας τῶν δημάρχων τινὰ προαφείλετο αὐτοὺς ὡς καὶ ἑαυτῷ κατὰ τὴν ὁμολογίαν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνῳ προσχωρήσαντας.

[Λούκιουλλος δὲ Λούκιος κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους τοὺς τῆς 3a Ἀσίας δυνάστας Μιθριδάτην τε καὶ Τιγράνην τὸν Ἀρμένιον πολέμῳ νικήσας καὶ φρυγομαχεῖν ἀναγκάσας τὰ Τιγρανόκερτα ἐπολιόρκει. καὶ αὐτὸν οἱ βάρβαροι τῇ τε τοξείᾳ καὶ τῇ νάφθᾳ κατὰ τῶν μηχανῶν χρομένη δεινῶς ἐκάκωσαν. ἀσφαλιτῶδες δὲ τὸ φάρμακον² τοῦτο, καὶ διάπυρον οὕτως ὥσθ' ὅσοις ἂν προσμίξῃ, πάντως αὐτὰ κατακαίειν· οὐδ' ἀποσβέννυται ἢ π' οὐθενὸς ὕγρου ῥαδίως. ἐκ τούτου δὲ ὁ Τιγράνης ἀναθαρρήσας τοσαύτῃ χειρὶ στρατοῦ ἤλασεν ὥστε καὶ τῶν Ῥωμαίων τῶν ἐκεῖσε παρόντων καταγελάσαι· λέγεται δ' οὖν εἰπεῖν ὡς εἰ μὲν πολεμήσοντες ἦκοιεν, ὀλίγοι, εἰ δὲ πρεσβεύσοντες, πολλοὶ παρείεν. οὐ μέντοι καὶ ἐπὶ πολὺ ἦσθη, ἀλλ' εὐ-³ θὺς ἐξέμαθεν ὅσον ἢ τε ἀρετὴ καὶ ἢ τέχνη παντὸς ὁμίλου κρατεῖ. φρυγόντος δὲ αὐτοῦ τὴν τιάραν τό τε ἀνάδημα τὸ περὶ αὐτὴν εὐρόντες οἱ στρατιῶται τῷ Λουκούλλῳ ἔδοσαν· δέισας γὰρ μὴ γνωσθεῖς ἀπ' αὐτῶν ἁλῶ, περιεσπάσατο αὐτὰ καὶ ἀπέροισεν. Xiphilin. p. 3.]

... καὶ ὅτι ἰσχυροῦ τῇ τέχνῃ ἐπ' ἀμφοτέρα ἐκέχρητο, ἐπέτρεψεν·³ ἡττηθεὶς τε γὰρ πολλὰ καὶ κρατήσας οὐκ ἐλάττω καὶ στρατηγικῶ- [AE1] τερος ἀπ' αὐτῶν ἐπεπίστευτο γεγονέναι. αὐτοὶ τε οὖν ὡς καὶ τότε 685 πρῶτον ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο, καὶ πρὸς τοὺς περὶχώρους, τοὺς τε ἄλλους καὶ Ἀρσάκην τὸν Πάρθον, καίπερ ἐχθρὸν αὐτῷ διὰ χώρων τινὰ ἀμφισβητήσιμον ὄντα, ἐπρεσβεύοντο, καὶ² ταύτης τε αὐτῷ ἀφίσταντο, καὶ τοὺς Ῥωμαίους διέβαλλον λέγοντες ὅτι, ἂν μονωθέντων σφῶν κρατήσωσι, καὶ ἐπ' ἐκείνον εὐθὺς ἐπι-

3 1 1 ἐκέχρητο Mithridates, ἐπέτρεψεν Tigranes

3a 2 6 γοῦν?*

στρατεύουσιν· φύσει τε γὰρ πᾶν τὸ νικῶν ἅπληστον τῆς ἐπικρατίας
 εἶναι καὶ μηδένα ὄρον τῆς πλεονεξίας ποιέσθαι, καὶ τούτους, ἅτε
 καὶ ἐν κράτει πολλῶν δὴ γεγονότας, οὐκ ἐθέλῃσιν αὐτοῦ ἀποσχέσθαι.
⁴ καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἐπραττον, Λούκουλλος δὲ Τιγράνην μὲν οὐκ
^[2] ἐπεδίωξεν ἀλλὰ καὶ πάννυ κατὰ σχολὴν σωθῆναι εἴασε, καὶ ἀπ' αὐ-
 τοῦ καὶ αἰτίαν ὥς οὐκ ἐθέλῃσας τὸν πόλεμον, ὅπως ἐπὶ πλείον ἄρχῃ,
² καταλῦσαι παρὰ τε τοῖς ἄλλοις καὶ παρὰ τοῖς πολίταις ἔσχεν· καὶ
 διὰ τοῦτο τότε τε ἐς τοὺς στρατηγοὺς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας ἐπα-
 ρήγαγον, καὶ μετὰ ταῦθ', ὥς καὶ αὐθις τὸ αὐτὸ τοῦτο πεποιηκέναι
 ἔδοξε, τὸν ὑπᾶτον αὐτῷ τὸν κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὄντα διάδοχον
³ ἐπεμψαν. τὰ δὲ δὴ Τιγρανόκερτα στασιασάντων πρὸς τοὺς Ἀρμε-
 νίους τῶν ξένων τῶν συνοικούντων αὐτοῖς εἶλεν· Κίλικές τε γὰρ οἱ
 πλείους αὐτῶν ἦσαν ἀνάσπαστοί ποτε γεγονότες, καὶ ἐσθήγαγον εἰσω
⁴ νικτὸς τοὺς Ῥωμαίους. καὶ ἐκ τούτου τὰ μὲν ἄλλα διηρησάσθη
 πλὴν τῶν ἐκείνοις ὑπαρχόντων, τὰς δὲ δὴ γυναῖκας τῶν δυνατωτά-
 των πολλὰς ἀλούσας ἦεν ἐβρισημῶς ὁ Λούκουλλος ἐφύλαξε, καὶ
⁵ ἀπ' αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄνδρας σφῶν προσεποιήσατο. τὸν τε τῆς
 Κομμαγηνῆς βασιλεῖα Ἀντίοχον (ἥ δὲ δὴ χώρα αὕτη τῆς Συρίας
 πρὸς τε τῷ Εὐφράτῃ καὶ πρὸς τῷ Ταύρῳ ἐστὶ) καὶ τινα Ἀράβιον
 δυνάστην Ἀλχανδόριον ἄλλους τε ἐπικηρυκευσαμένους οἱ ἐδέξατο.
⁵ καὶ μαθὼν παρ' αὐτῶν τὴν πρεσβειάν τὴν ὑπὸ τε τοῦ Τιγράνου
^[3] καὶ τοῦ Μιθριδάτου πρὸς τὸν Ἀρσάκην περιφθεῖσαν, ἀνταπέστειλέ
 τινας ἐκ τῶν συμμάχων ἀπειλὰς τε ἅμα αὐτῷ, ἃν ἐκείνοις ἐπικου-
² ρήσῃ, καὶ ὑποσχέσεις, ἃν τὰ σφέτερα ἀνθέληται, φέροντας. ὁ οὖν
 Ἀρσάκης τότε μὲν (ἔτι γὰρ τῷ τε Τιγρᾷ ὄργην εἶχε καὶ ἐς τοὺς
 Ῥωμαίους οὐδὲν ὑπώπτενεν) πρέσβεις τέ οἱ ἀντέπεμψε καὶ φίλων
 τε καὶ συμμαχίαν ἐσπέισατο· ὕστερον δὲ τὸν Σηκίλιον ἐλθόντα πρὸς
 ἑαυτὸν ἰδὼν ἐπετόπησε κατὰσκοπον τῆς χώρας καὶ τῆς δυνάμεως
³ αὐτοῦ παρεῖναι (τούτου γὰρ ἕνεκα, ἀλλ' οὐ τῆς ὁμολογίας ἥδη γε-
 γεννημένης, ἄνδρα ἐπιφανῆ τὰ πολεμικὰ πεμφθῆναι), καὶ οὐδεμίαν
 ἔτι αὐτῶν βοήθειαν ἐποιήσατο. οὐ μὲν οὐδ' ἠναντιώθη τι, ἀλλ'
 ἐκ μέσου ἀμφοῖν ἔστη, μηδετέρους, ὥσπερ εἰκός, ἐθέλῃσας αὐξήσαι·
 τὸν γὰρ πόλεμον αὐτῶν ἰσοπαλῇ ὄντα ἀσφάλειάν οἱ μεγίστην οἶσιν
 ἐνόμιζεν.

τούτῳ μὲν δὴ τῷ ἔτι ταῦθ' ὁ Λούκουλλος ἐπραξε, καὶ τῆς
⁶ Ἀρμενίας συχνὰ προσηγάγετο· ἐπὶ δὲ δὴ Κύντου Μαρκίου (οὗτος
^[4] γὰρ, καίπερ οὐ μόνος ἀποδειχθείς, μόνος ὑπάτευσεν· ὁ τε γὰρ σὺν
^{a. u.} 686 αὐτῷ χειροτονηθείς Λούκιος Μέτελλος ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους ἀπέθανε,

4 2 2 τε om* 5 1 τοὺς ἄνδρας τοὺς μετὰ Τιγράνου φεύγοντας
 Xiphilinus 5 2 4 Σεκίλιον Plutarchus 3 3 ἐτι] ἐπ' 5 αὐτὸν

καὶ ὁ ἀφικνωθεὶς πρὶν ἐπιβῆναι τῆς ἀρχῆς μετέλλαξε, καὶ διὰ τοῦτ' οὐδείς ἄλλος ἀπεδείχθη) ἐν οὖν τῷ ἔτει τούτῳ ὁ Λούκουλλος με-² σοῦντος ἤδη τοῦ θέρους (ἐπὶ γὰρ τοῦ ψύχους ἀδύνατος ἦν ἦρι ἐς τὴν πολεμίαν γῆν ἐσβαλεῖν) στρατεύσας τινά τε τῆς γῆς ἐπόρθησεν, ὅπως ἀμύνοντας αὐτῇ τοὺς βαρβάρους ἐς μάχην ὑπαγάγηται, καὶ ὥς οὐδὲν μᾶλλον ἐκινεῖντο, ἐπ' αὐτοὺς ὤρμησεν. καὶ τούτῳ τοῖς ⁷ μὲν ἱππεῦσι τῶν Ῥωμαίων χαλεποὶ οἱ τῶν ἐναντίων ἱππεῖς ἐγγι-^[5] νοντο, τῷ δὲ πεζῷ οὐδείς αὐτῶν ἐς χεῖρας ἦει, ἀλλ' ὁπότε ἡ ἀσπίς τοῦ Λουκούλλου τῇ ὑπὲρ προσβοηθήσειεν, ἐτρέποντο. οὐ μέντοι καὶ δεινόν τι ἔπασχον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιδιώκοντάς σφας ἐς τοῦ-πίσω τοξεύοντες πολλοὺς μὲν παραχρῆμα ἀπεκτόνυσαν, παμπλη-² θεῖς δὲ ἐτίτρωσκον. καὶ ἦν τὰ τραύματα χαλεπὰ καὶ δυσίατα·² ταῖς τε γὰρ ἀκίσαι διπλαῖς ἐχρῶντο, καὶ προσέτι καὶ ἐφάρμακτον αὐτάς, ὥστε τὰ βέλη, εἴτε ἐμμένοι πῃ τοῖς σώμασιν εἴτε καὶ ἐξέλ-κοιτο, τάχιστα αὐτὰ διολλύναι· τὸ γὰρ ἕτερον σιδήριον ἔνδον, αἰτε² μηδεμίαν ἀνθολκὴν ἔχον, ἐγκατελείπετο.

ὁ οὖν Λούκουλλος, ἐπειδὴ τε πολλοὶ ἐτραυματίζοντο, καὶ οἱ ⁸ μὲν ἔθνησκον οἱ δ' ἀνάπηροι γοῶν ἐγίνοντο, καὶ ἅμα καὶ τὰ ἐπι-^[6] τήδεια αὐτοὺς ἐπέλειπεν, ἐκεῖθεν τε ἀπεχώρησε καὶ ἐπὶ Νισιβιν ὤρ-² μισεν. ἡ δὲ δὴ πόλις αὕτη ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ καλουμένη πεπό-² λισται (οὕτω γὰρ πᾶν τὸ μεταξὺ τοῦ τε Τίγριδος καὶ τοῦ Εὐφρά-² του ὀνομάζεται) καὶ νῦν μὲν ἡμετέρα ἐστὶ καὶ ἄποικος ἡμῶν νομί-² ζεται, τότε δὲ ὁ Τιγράνης τῶν Πάρθων αὐτὴν ἀφελόμενος τοὺς τε θησαυροὺς ἐν αὐτῇ καὶ τὰ ἄλλα τὰ πλεῖστα τῶν λοιπῶν ἀπειτέ-² ϑειτο, φύλακά οἱ τὸν ἀδελφὸν προστάξας. πρὸς οὖν ταύτην ὁ ³ Λούκουλλος ἐλθὼν ἐν μὲν τῷ θέρει, καίπερ μὴ παρέργως τὰς προσ-² βολάς ποιησάμενος, οὐδὲν ἐπέρανε· τὰ γὰρ τεῖχη καὶ διπλὰ καὶ πλύνθινά ὄντα, τὴν τε παχύτητα πολλὴν ἔχοντα καὶ τάφρω βαθεῖα διειλημμένα, οὔτε κατασεισθῆναι πῃ οὔτε διορνηθῆναι ἠδυνήθη, διόπερ οὐδ' ὁ Τιγράνης ἐπήμυνε σφίσιν· ὥς δ' ὁ τε χειμὼν ἐνέ-⁹ στη καὶ οἱ βάρβαροι ῥαθυμότερον, αἰτε ἐπικρατοῦντες τοὺς τε Ῥω-^[7] μαίους ὅσον οὐκ ἀπαναστήσεσθαι προσδοκῶντες, διήγον, ἐτήρησε² νύκτα ἀσέλγηρον καὶ ὑετῷ λάβρῳ βρονταῖς τε χειμέριον, ὥστε μήτε ² τι προϋδέσθαι μήτε τι ἐπακοῦσαι αὐτοὺς ἔχοντας τὸν τε ἔξω περι-² βολον πλὴν ὀλίγων καὶ τὴν ἐν τῷ μέσῳ τάφρον ἐκλιπεῖν, καὶ προσ-² ἐμίξε πολλαχῇ τῷ τείχει, καὶ ἐκείνου τε οὐ χαλεπῶς ἀπὸ τῶν χω-² μῶτων ἐπέβη, καὶ τοὺς φρουροὺς τοὺς ἐγκαταλειφθέντας ἐν αὐτῷ

6 1 8 ἀνθαιρεθεῖς?

3 ἐμμένοις
ἀπ.?

2 4 αὐτὴν

4 ἕτερον τὸ δεύτερον α.

ἀπειτέλειτο*

7 2 2 ἐφάρμοκτον

8 2 5 πλεῖστον ἄξια

3 ῥαδίως ἄτε μὴ πολλοὺς ὄντας ἀπέκτεινεν. καὶ οὕτω τῆς τε τάφρου
μέρος τι (τὰς γὰρ γεφύρας οἱ βάρβαροι προκατέρρηξαν) συνέχων
(οὔτε γὰρ τῇ τοξείᾳ οὔτε αὖ τῷ πυρὶ λυπεῖσθαι ἐν τῷ πολλῷ ὑετῷ
ἐδύνατο), καὶ διαβὰς αὐτὴν τὰ μὲν ἄλλα, οὐ πάνυ ἰσχυροῦ τοῦ
4 ἔνδον κύκλου πίστει τῶν ἔξωθεν αὐτοῦ προβεβλημένων ὄντος, εὐ-
4 θὺς εἶλε, τοὺς δὲ ἐς τὴν ἄκραν ἀναφυγόντας, ἄλλους τε καὶ τὸν
ἀδελφὸν τοῦ Τιγράνου, μετὰ τοῦτο καθ' ὁμολογίαν παρεστήσατο,
καὶ χρήματά τε πολλὰ ἔλαβε καὶ ἐκεῖ διεχείμασεν.

10 τὴν μὲν οὖν Νισιβιν οὕτως ἐχειρώσατο, τῆς δὲ Ἀρμενίας τῶν
[8] τε ἄλλων τῶν περὶ τὸν Πόντον συχνὰ ἀπέβαλεν. ὁ γὰρ Τιγράνης
ἐκείνῃ μὲν ὥς οὐκ ἂν ἰλούσῃ οὐκ ἐπεκούρησε, πρὸς δὲ τὰ προει-
ρημένα ὥρμησεν, εἴ πως ἀσχύλου περὶ τὴν Νισιβιν αὐτοῦ ὄντος
2 φθάσειεν αὐτὰ κομισάμενος. καὶ Μιθριδάτην μὲν πρὸς τὴν οἰ-
κίαν ἀπέστειλεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν ἐαυτοῦ Ἀρμενίαν ἦλθε, κἀν-
ταῦθα Λούκιον Φάνιον ἀντιστάντα οἱ ἀπολαβὼν ἐπολιόρκει, μέ-
11 λους οὐδ' ὁ Λούκουλλος αἰσθόμενος τοῦτο ἐπεβοήθησεν αὐτῷ. ἐν ᾧ
[9] δὲ ταῦτ' ἐγένετο, Μιθριδάτης ἐς τε τὴν ἐτέραν Ἀρμενίαν καὶ ἐς
τὰ ἄλλα ἐσβαλὼν πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων τοὺς μὲν ἀνὰ τὴν χώραν
πλανωμένους ἀπροσδόκητός σφισι προσπεσὼν ἐφθιρε, τοὺς δὲ καὶ
ἐκ μάχης κατέκοψε, κἀν τούτῳ καὶ τῶν χωρίων τὰ πλείω διὰ τα-
2 χέων ἀνεκτήσατο. οἱ γὰρ ἄνθρωποι ἐκείνου τε εὖνοιαν ἐκ τε τοῦ
ὁμοφύλου καὶ ἐκ τῆς πατρίου βασιλείας, καὶ τῶν Ῥωμαίων μῖσος
διὰ τε τὸ ὀδυρεῖν καὶ διὰ τὸ ὑπὸ τῶν ἐφεστηκότων σφίσι κακον-
χεῖσθαι ἔχοντες, προσεχώρησάν τε αὐτῷ, καὶ μετὰ τοῦτο τὸν ἄρ-
3 χοντα τῶν ἐκεῖ Ῥωμαίων Μάρκον Φάβιον ἐνίκησαν. οἱ τε γὰρ
Θυρᾶκες οἱ πρότερον μὲν τῷ Μιθριδάτῃ μισθοφορήσαντες τότε δὲ
τῷ Φαβίῳ συνόντες, καὶ οἱ δοῦλοι οἱ ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατοπέδῳ
ὄντες ἰσχυρῶς αὐτοῖς ἐβοήθησαν. οἱ τε Θυρᾶκες ὑπὸ τοῦ Φαβίου
4 ἐς προσκοπὴν πεμφθέντες οὔτε τι ὑγιὲς ἀνήγγειλαν αὐτῷ, καὶ μετὰ
τοῦτ' ἐκείνου τε ἀφυλακτότερον προϊόντος καὶ τοῦ Μιθριδάτου
ἐξαίφνης οἱ προσπεσόντος συνεπέθεντο τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ ἐν τούτῳ
καὶ οἱ δοῦλοι ἐλευθερίαν σφίσι τοῦ βαρβάρου κηρύξαντος συνεπέλα-
5 βοντο τοῦ ἔργου. καὶ ἀνάλωσαν ἂν, εἰ μὴ ὁ Μιθριδάτης ἐν τοῖς
πολεμίοις ἀναστρεφόμενος (καὶ γὰρ ὑπὲρ τὰ ἐβδομήκοντα ἔτη γε-
γονὸς ἐμάχετο) λίθῳ τε ἐπλήρη καὶ δέος τοῖς βαρβάροις μὴ καὶ
ἀποθάνῃ παρέσχεν· ἐπισχόντων γὰρ σφῶν διὰ τοῦτο τὴν μάχην
12 ἡδυνήθησαν ἄλλοι τε καὶ ὁ Φάβιος ἐς τὸ ἀσφαλὲς ἀποφυγεῖν. καὶ
[10] μετὰ τοῦτ' ἐς τὰ Κάβειρα κατακλεισθεὶς ἐπολιορκήθη μὲν, ἐσώθη

9 3 3 οὔτε αὐτῷ π.
3 4 οἱ γούν?*

10 2 2 ἀνῆλθε?
4 4 καὶ οἱ δοῦλοι om

11 1 5 καὶ τούτου?
5 1 ἐν om*

δὲ ὑπὸ τοῦ Τριαρίου. οὗτος γὰρ ἐκ τῆς Ἀσίας ταύτῃ πρὸς τὸν
 Λούκουλλον διῶν, καὶ γνοὺς τὰ πεπραγμένα, δύναμιν τε ὄσῃν οἶόν
 τ' ἦν ἐκ τῶν παρόντων ἤθροισε, καὶ τὸν Μιθριδάτην ὡς καὶ Ῥω- 2
 μαίου στρατοῦ πλήθει προσιὼν ἐξέπληξεν, ὥστ' ἀναστῆναι ποιῆσαι
 πρὶν καὶ ἐς ὅσῃν αὐτοῦ ἐλθεῖν. καὶ τούτου ἐπιθαρσύνσας καὶ μέ-
 χροι τῶν Κομάνων ὑποπυρόντα αὐτὸν ἐπεδίωξε, κἀνταῦθα ἐνίκησεν.
 ἠὺλίζετο μὲν γὰρ ὁ Μιθριδάτης ἐπὶ θάτερα τοῦ ποταμοῦ ἢ οἱ 3
 Ῥωμαῖοι προσήεσαν, βουλευθεὶς δὲ σφισι κεκηνηκόσιν ἐκ τῆς πορείας
 συμμῖξαι αὐτός τε προαπήντησε καὶ ἐτέρους δι' ἄλλης γεφύρας ἐν
 τῷ τῆς μάχης καιρῷ διαβάντας ἐπιθέσθαι προσέταξεν· καὶ αὐτὸν
 ἀγχιώματα ἐπὶ πλείστον ἀγωνιζόμενον ἢ γέφυρα, πολλῶν τε καὶ
 ἀθρόων ἅμα δι' αὐτῆς ἐπιγεγομένων, τῆς τε ἐπικουρίας ἀπεστέρησε *ἐπιγεγομένων Λυ-
 δαίων!*
 καὶ προσδιετάρaxεν.

καὶ οἱ μὲν μετὰ τοῦτ' (ἤδη γὰρ χειμὼν ἦν) ἀπεχώρησαν ἐς τὰ 13
 ἑαυτῶν τεῖχη ἀμφοτέροι, καὶ ἡσύχαζον· τὰ δὲ δὴ Κόμανα τῆς τε [11]
 νῦν Καππαδοκίας ἐστὶ, καὶ ἰδὼκει τό τε τῆς Ἀρτέμιδος τὸ Ταυρι-
 κὸν βρέτας καὶ τὸ γένος τὸ Ἀγαμεινόγειον δεῦρο αἰεὶ ἔχειν. καὶ
 ὅπως μὲν ἐς αὐτοὺς ταῦτα ἀφίκετο ἢ ὅπως διέμεινεν, οὐ δύναμαι
 τὸ σαρφὲς πολλῶν λεγομένων εὐρεῖν· ὃ δ' ἀκριβῶς ἐπίσταμαι, φράσω. 2
 δύο αὐταὶ πόλεις ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ ὁμώνυμοι οὔτε πάνν πόρρω
 ἀπ' ἀλλήλων εἰσὶ καὶ τῶν αὐτῶν περιέχουσι· καὶ γὰρ μυθολογοῦσι
 καὶ δεικνύουσι τὰ τε ἄλλα πάντα ἐκ τοῦ ὁμοίου, καὶ τὸ ξίφος ὡς
 αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τῆς Ἰφιγενείας ὃν ἀμφοτέροι ἔχουσιν.

καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτον εἰρήσθω· τῷ δὲ ἐπιγεγομένῳ ἔτει, 14
 ἐπὶ τε Μαρτίου Ἀκίλλον καὶ ἐπὶ Γαῖον Πίσωνος ὑπάτων, ὁ μὲν [12]
 Μιθριδάτης τῷ Τριαρίῳ πρὸς Γαζιούροις ἀντεκάθητο, προκαλού- *a. u.*
 μένος τε ἅμα αὐτὸν ἐς μάχην καὶ ἔξοργίζων (τά τε γὰρ ἄλλα καὶ 2
 ἐν τῇ ἐπόψει τῇ τῶν Ῥωμαίων αὐτός τε ἥσκει καὶ τοῦ στρατοῦ
 γυμνασίᾳς ἐποιεῖτο), ὅπως πρὶν τὸν Λούκουλλον ἐπελθεῖν ἐκείνόν
 τε συμβαλόν, ὥσπερ ἤλπισε, κρατήσῃ καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀρχῆς ἀνα-
 σώσῃται. ἐπεὶ δ' οὐκ ἐκινεῖτο, πέμπει τινὰς πρὸς Ἀδάσα φρού-
 ριον, ἐν ᾧ τὰ σκεύη τοῖς Ῥωμαίοις ἀπέκειτο, ἵν' ἐκείνοις γε ἐπα-
 μύνοντα αὐτὸν ἐς χεῖρας ὑπαγάγῃται. καὶ ἔσχεν οὕτως. ὁ γὰρ 3
 Τριαρίος τέως μὲν τό τε πλῆθος τοῦ Μιθριδάτου φοβούμενος καὶ
 τὸν Λούκουλλον (μετεπέμπετο γὰρ αὐτόν) προσδεχόμενος ἡσυχίαν
 εἶχεν· ὡς δὲ τὰ τε Ἀδάσα πολιορκούμενα ἐπύθτετο, καὶ οἱ στρα-
 τιῶται δέισαντες περὶ αὐτοῖς ἐταράττοντο, καὶ ἐπηλείουν, εἴ σφας
 μηδεὶς ἑξάγοι, καὶ αὐτοκείμεστοι βοηθήσειν σφίσι, καὶ ἄκων ἑξα-

- 3 νέστη. καὶ αὐτῷ οἱ βάρβαροι προχωροῦντι ἤδη προσπεσόντες τοὺς
 μὲν ἐν χερσὶ τῷ τε πλήθει σφῶν περιέσχον καὶ κατειργάσαντο,
 τοὺς δὲ καὶ ἐς τὸ πεδίον ἐκφυγόντας ἀγνοίᾳ τοῦ τὸν ποταμὸν ἐς
 15 αὐτὸ ἐκτετράφθαι περιελάνοντες ἐκτεινον. καὶ πασσοῦντι ἂν σφας
 [13] διέφθειραν, εἰ μὴ τῶν Ῥωμαίων τις πλασάμενος ὥς καὶ ἐκ τῆς τοῦ
 Μιθριδάτου συμμαχίδος ὦν (ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ αὐτοῖς τρόπῳ συ-
 στρατευομένους, ὥσπερ εἶπον, οὐκ ὀλίγους εἶχε) προσῆλθέ τέ οἱ ὥς
 καὶ εἰπεῖν τι βουλόμενος, καὶ ἔτρωσεν αὐτόν. οὕτω γὰρ ἐκεῖνος
 μὲν συλληφθεὶς ἀπεσφάγη, ταραχθέντων δὲ πρὸς τοῦτο τῶν βαρ-
 βάρων συγχροὶ τῶν Ῥωμαίων διέφθον.
- 2 Μιθριδάτης μὲν δὴ τό τε τραῦμα ἴατο, καὶ προσυποπτεύσας
 καὶ ἄλλους τινὰς τῶν πολεμίων ἐν τῷ στρατοπέδῳ εἶναι, ἐξέτασιν
 τῶν στρατιωτῶν ὥς καὶ κατ' ἄλλο τι ἐποίησατο, καὶ κελεύσας σφᾶς
 ἐς τὰς ἑαυτῶν σκηνὰς ὥς ἐκάστους κατὰ τάχος ἀναχωρῆσαι κατε-
 16 φώρασε, καὶ τοὺς Ῥωμαίους μονωθέντας διέφθειρεν. κὰν τούτῳ ὁ
 [14] Λούκουλλος ἐπελθὼν δόξαν μὲν τισι παρέσχεν ὥς καὶ ἐκείνου ὁρ-
 δῶς κρατήσων καὶ πάντα τὰ προειμένα δι' ὀλίγον κομιούμενος, οὐ
 2 μέντοι καὶ κατέπραξέ τι. ὁ τε γὰρ Μιθριδάτης ἐς τὰ μετέωρα
 πρὸς Ταλαύροις ὄντα ἰδρυθεὶς οὐκ ἀντελήει αὐτῷ, καὶ ὁ Μιθρι-
 δάτης ὁ ἕτερος ὁ ἐκ Μηδίας γαμβρὸς τοῦ Τηγράνου ἐσκεδασμένοις
 τοῖς Ῥωμαίοις ἐξαίφνης προσπεσὼν συγχρόδς ἀπέκτεινεν, ὁ τε Τι-
 3 γράνης αὐτὸς προσὼν ἠγγέλθη, καὶ τὸ στράτευμα ἐστασίασεν. οἱ
 γὰρ Βαλέραιοι οἱ τῆς τε στρατείας ἀφεθέντες καὶ μετὰ τοῦτ' αὐθις
 στρατευσάμενοι ἐκινήθησαν μὲν καὶ ἐν τῇ Νισίβει ἐκ τε τῆς νίκης καὶ
 ἐκ τῆς ἡσυχίας, τοῦ τε τὰ ἐπιτήδεια ἄφθονα ἔχειν, καὶ ἄνευ τοῦ
 Λουκούλλου τὰ πολλά, διὰ τὸ πολλαχόσε ἐκδημεῖν αὐτόν, διαιτᾶσθαι,
 4 καὶ μάλισθ' ὅτι Πούπλιός τις Κλώδιος, ὃν Κλαυδίων τινες ἐκάλε-
 σαν, συνεστασίαξέ σφας ἐπ' ἐμφύτον νεωτεροποιίας, καίπερ τῆς
 ἀδελφῆς αὐτοῦ τῷ Λουκούλλῳ συνοικούσης· ἐταράχθησαν δὲ καὶ
 τότε ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὸν Ἀχιλῖον τὸν ὑπάτον, ὃς τῷ Λου-
 κουλλῷ διάδοχος δι' ἅπερ εἶπον ἐξεπέμφθη, πλησιάζοντα ἐπύθοντο·
 17 ἐν γὰρ ὀλιγορρίᾳ αὐτὸν ὥς καὶ ἰδιωτεύοντα ἤδη ἐποιούντο. ὁ οὖν
 [15] Λούκουλλος ἐκ τε τούτων, καὶ ὅτι παρὰ τοῦ Μαρκίου τοῦ πρὸ
 τοῦ Ἀχιλῖον ὑπατεύσαντος, ἐς Κιλικίαν ἥς ἄρχειν ἐμελλε παριόντος,
 ἐπικουρίαν αἰτήσας οὐκ ἔτυχεν, ἐν ἀπόρῳ ἐγένετο, καὶ ὀκνήσας μὲν
 2 διὰ κενῆς ἀναστῆναι, δέσας δὲ καὶ κατὰ χώραν μεῖναι, ἐπὶ τὸν
 Τηγράνῃν ὤρμησεν, εἴ πως ἐκεῖνόν τε ἀπροσδόκητόν τε ἅμα καὶ
 κεκηγότα ἐκ τῆς ὁδοῦ τρέψαιτο, καὶ τοὺς στρατιώτας τρόπον τινὰ

διὰ τούτου παύσειε στασιάζοντας. οὐ μὴν καὶ ἐπιτυχῆς οὐδετέρου
 ἐγένετο· ἀκολουθῆσαν γὰρ αὐτῷ τὸ στρατεύμα μέχρι πού τις 3
 ὄθεν ἐς τὴν Καππαδοκίαν ἐκτραπέσθαι ἤν, ἐκείσε πάντες ὁμοθυ-
 μαδόν, μηδὲ φθεγξάμενοι τι, ἀπετράποντο. καὶ οἱ γε Ὑαλέριοι,
 μαθόντες ὅτι τῆς στρατείας παρὰ τοῖς οἴκοι τέλεσιν ἀφείνται, παν-
 τελῶς ἀπεχώρησαν.

καὶ θανατῶσθαι μὲν οὐκ ὅτι στρατηγικώτατος ἀνδρῶν ὁ Λούκιος 18
 λος γενόμενος, καὶ πρῶτός τε Ῥωμαίων τὸν Ταῦρον σὺν τε στρατῷ [16]
 καὶ ἐπὶ πολέμῳ διαβῆς, καὶ δύο βασιλέας οὐκ ἀσθενεῖς ἐπικρατή-
 σας, ἐλὼν τ' ἂν εἶπερ ταχέως διαπολεμῆσαι ἐβεβούλητο, οὐκ ἐδύ-
 νατο τῶν συστρατευομένων οἱ ἄρχεῖν, ἀλλ' αἱ τε ἐστασιάζον καὶ
 τέλος ἐγκατέλιπον αὐτόν. πολλά τε γὰρ σφισι προσέεταπτε, καὶ 2
 δυσπρόσοδος ἀκριβής τε ἐν ταῖς τῶν ἔργων ἀπαιτήσεσι καὶ ἀπα-
 ραίτητος ἐν ταῖς τιμωρίαις ὧν οὐκ ἡπίστατο οὔτε λόγῳ τινὰ προσ-
 αγγέσθαι οὔτε ἐπιεικέα ἀναρτήσασθαι, οὐ τιμαῖς, οὐ χρημάτων
 μεταδόσει προσεταιρίσασθαι, ὧν πάντων ἄλλως τε καὶ ἐν πληθει,
 καὶ μάλιστα στρατευομένων, δεῖ. καὶ διὰ τοῦθ' οἱ στρατιῶται, ὥς 3
 μὲν εὖ τε ἐφέροντο καὶ τὰς ὑπαγὰς ἀνταξίας τῶν κινδύνων εἶχον,
 ἡκροῶντο αὐτοῦ, ἐπεὶ δὲ ἔπταισαν καὶ ἐς φόβον ἀντὶ τῶν ἐλπίδων
 ἀντικατέστησαν, οὐδὲν ἔτι προετίμησαν. τεκμήριον δὲ ὅτι τοὺς αὐ-
 τοὺς τούτους ὁ Πομπήσιος λαβὼν (καὶ γὰρ τοὺς Ὑαλερίους αὐτῷ
 κατελέξατο) οὐδ' ὅπως οὖν στασιάζοντας ἔσχεν. τοσοῦτον ἀνὴρ
 ἀνδρὸς διαφέρει.

ὥς δ' οὖν τοῦθ' οἱ στρατιῶται ἔπραξαν, πᾶσάν τε ὀλίγον τὴν 19
 ἀρχὴν ὁ Μιθριδάτης ἀνεκτήσατο καὶ τὴν Καππαδοκίαν ἰσχυρῶς [17]
 ἐλυμήνατο, μήτε Λουκούλλον, προφάσει τοῦ τὸν Ἀχιλίου ἐγγὺς εἶ-
 ναι, μήτε ἐκείνου προσαιμύνοντος αὐτῇ· ἐπειγόμενος γὰρ πρότερον
 ὥς καὶ τὴν τοῦ Λουκούλλου νίκην ὑφαρπάσων, τότε, ἐπειδὴ τῶν
 γεγονότων ἦσθετο, οὔτε πρὸς τὰ στρατόπεδα ἦλθε καὶ ἐν τῇ Βι-
 θυνίᾳ ἐχρόνησεν. Μάρκιος δὲ Λουκούλλῳ μὲν οὐκ ἐπεκούρησε, πρόσ- 2
 χημα τοὺς στρατιώτας ὥς οὐκ ἐθελήσαντάς οἱ ἀκολουθῆσαι ποιη-
 σάμενος, ἐς δὲ τὴν Κιλικίαν ἀφικόμενος Μενέμαχόν τινα ἀπαντο-
 μολήσαντα τοῦ Τηγράνου ἐδέξατο, καὶ τὸν Κλώδιον ἀποστάντα ἀπὸ
 τοῦ Λουκούλλου δέει τῶν ἐν τῇ Νισίβει γενομένων ἐπὶ τὸ ναυτι-
 κὸν ἐπέστησεν· ἀδελφὴν γὰρ τινὰ αὐτοῦ καὶ ἐκείνος γυναῖκα εἶχεν.
 καὶ ὁ μὲν ἀλούς τε ἐς καταποντιστάς, καὶ ἀφειδὲς ἐπ' αὐτῶν πρὸς 3
 τὸν ἐκ τοῦ Πομπηίου φόβον, ἐς τε τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας ἦλ-
 θεν ὥς καὶ πρὸς τοὺς Ἀραβίους, πρὸς οὓς τότε διεφέροντο, συμ-

μαχήσων σφίσι, κἀνταῦθα στασιάζων τινὰς ὁμοίως ὀλίγον διε-
φθάρη.

- 20 λέξω δὲ ἤδη καὶ τὰ κατὰ τοῦτον πῶς ἐγένετο. οἱ καταπον-
[3] τισταὶ ἐλύπον μὲν αἰ τοὺς πλείοντας, ὥσπερ καὶ τοὺς ἐν τῇ γῇ
οἰκοῦντας οἱ τὰς ληστείας ποιοῦμενοι· οὐ γὰρ ἔστιν ὅτε ταῦτ' οὐκ
ἐγένετο, οὐδ' ἂν παύσαιτό ποτε ἕως ἂν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ᾖ.
2 ἀλλὰ πρότερον μὲν ἐν τε τόποις τισὶ κἀν τῇ ὥρᾳ μόνῃ, κατ' ὀλί-
γους, καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ ἐλήστεον· τότε δέ, ἐξ οὗ
πολλαχῇ τε ἅμα καὶ συνεχῶς ἐπολεμήθη, καὶ πολλὰ μὲν πόλεις
ἀνάστατοι ἐγένοντο, πᾶσι δὲ καὶ τοῖς διαφεύγουσιν αὐτῶν αἱ τι-
3 μωραὶ ἐπηρτῶντο καὶ ἀδεῆς οὐδενὶ οὐδὲν ἦν, πύμπολλοι πρὸς λη-
ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν δήμων μάλλον ὄντα, καὶ τὴν τε αἰσθησιν τῆς
βλάβης ἐγγύθεν καὶ τὴν σύλληψιν οὐ πᾶν χαλεπὴν ἔχοντα, ῥᾶόν
4 πως κατελύετο, τὰ δὲ ἐν τῇ θαλάσῃ ἐπὶ πλείστον ἐπηρξήθη. τῶν
γὰρ Ῥωμαίων πρὸς τοὺς ἀντιπολεμίους ἀσχολίαν ἀγόντων ἐπὶ πολὺ
ἤκμασαν, πολλαχόσε τε περιπλέοντες καὶ πάντας τοὺς ὁμοίους σφίσι
προσσιθήμενοι, ὥστε τινὰς αὐτῶν καὶ ἐν συμμαχίας λόγῳ συγχροῖς
21 ἐπικουρῆσαι. καὶ εἴρηται μὲν ὅσα μετὰ τῶν ἄλλων ἔπραξαν· ἐπεὶ
[4] δ' οὖν καὶ ἐκεῖνα διελέσθῃ, οὐκ ἐπαύσαντο, ἀλλ' αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς
πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς τε Ῥωμαίους καὶ τοὺς συμμάχους σφῶν ἐκα-
κούργησαν. οὔτε γὰρ κατ' ὀλίγους ἔτι ἀλλὰ στόλοις μεγάλοις ἔπλεον,
καὶ στρατηγούς εἶχον, ὥστε καὶ ὄνομα αὐτοὺς μέγα κεκτήσθαι.
2 ἦγον δὲ καὶ ἔφερον πρώτους μὲν καὶ μάλιστα τοὺς πλείοντας (οὐδὲ
γὰρ τὴν χειμερινὴν ὥραν ἀσφαλῆ αὐτοῖς παρεῖχον, ἀλλ' ὑπὸ τε τῆς
τόλμης καὶ ὑπὸ τοῦ ἔθους τῆς τε εὐπραγίας καὶ τότ' ἐπ' ἀδείας
ταῖς ναυτίλαις ἐχρῶντο), ἔπειτα καὶ τοὺς ἐν τοῖς λιμέσιν ὄντας.
3 καὶ γὰρ εἴ τις ἀνταναχθῆναι σφισιν ἐτόλμησε, μάλιστα μὲν ἡττη-
θεὶς ἀπώλετο, εἰ δὲ καὶ ἐνίκησεν, ἀλλ' ἐλεῖν γε αὐτῶν οὐδένα ὑπὸ
τοῦ ταχυναντεῖν σφᾶς ἐδύνατο, καὶ οὕτως ἐποστρέφοντες διὰ βρα-
χέος ὥς καὶ κεκρατηκότες τὰ μὲν ἔτεμον καὶ κατετίμπων, οὐχ
ὅτι χωρία καὶ ἀγροὺς ἀλλὰ καὶ πόλεις ὅλας, τὰ δὲ καὶ ὥκειοῦντο,
ὥστε καὶ χειμᾶδια καὶ ὀρμητήρια καθάπερ ἐν φιλίᾳ γε ποιεῖσθαι.
22 προχωρούντων δὲ αὐτοῖς τούτων καὶ ἐς τὴν ἡπειρον ἀνέβαινον, καὶ
[5] πολλὰ καὶ ἐκείνους τοὺς μηδὲ χρωμένους τῇ θαλάσῃ ἐλύπον.
καὶ ταῦτα οὐ τὴν ἕξω συμμαχίδα αὐτῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τὴν Ἰτα-
2 λίαν αὐτὴν ἐποίουν· τὰ τε γὰρ κέρδη τὰ αὐτόθεν μεῖζω σχήσειν,
καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς ἐπὶ πλεόν ἐκφοβήσειν ἂν μηδὲ ἐκείνης

ἀπέχονται, νομίζοντες ἕς τε τὰς ἄλλας τὰς ταύτῃ πόλεις καὶ ἕς
 αὐτὰ τὰ Ὠστια ἰστέλειον καὶ τὰς τε ναῦς ἔκαιον καὶ πάνθ' ἥρπα-
 ζον. καὶ τέλος, ὥς οὐδεμία σφῶν ἐπιστροφὴ ἐγίνετο, τὰς τε δια-
 3 τριβάς ἐν τῇ γῇ ἐποιούντο, καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὅσους μὴ διώλ-
 λυσαν, τὰ τε σκῦλα, ὅσα ἐλάμβανον, ἀδεῶς ὥς γε καὶ ἐν οἰκίᾳ
 διετίθεντο. καὶ ἐλθόντων μὲν ἄλλοι ἄλλοθι (οὐ γὰρ πον ἐν πάσῃ
 4 ἁμα τῇ θαλάσῃ οἱ αὐτοὶ κακουργεῖν ἐδύναντο), τοσαύτῃ μέντοι
 φιλίᾳ πρὸς ἀλλήλους ἐχρῶντο ὥστε σφᾶς καὶ χρήματα καὶ ἐπικου-
 ρίας καὶ τοῖς πάντῃ ἀγνώσιν ὥς καὶ οἰκειοτάτοις πέμπειν. καὶ διὰ
 5 τοῦτο γε οὐχ ἥμισυ ἴσχυσαν, ὅτι τοὺς τε θεραπεύοντάς τινας αὐ-
 τῶν πάντες ἐτίμων καὶ τοὺς προσκρούσαντάς τισι πάντες ἐλε-
 λάνον.

ἕς τοσοῦτον μὲν δὴ τὰ τῶν καταποντιστῶν ἦρθη ὥστε καὶ 23
 μέγαν καὶ συνεχῇ καὶ ἀπροφύλακτον καὶ ἄπιστον τὸν πόλεμον αὐ-
 τῶν γενέσθαι. οἱ δὲ δὴ Ῥωμαῖοι ἤκουον μὲν πον αὐτὰ, καὶ τινα
 καὶ ἐώρων (οὔτε γὰρ ἄλλο τι τῶν ἐπικτῶν ἐφοίτα σφίσι, καὶ ἡ
 6 σιτοπομπία παντελῶς ἀπεκέκλειστο), οὐ μέντοι καὶ μεγάλην, ὅτε γε 2
 ἐχρῆν, φροντίδα αὐτῶν ἐποιήσαντο, ἀλλ' ἐξέπεμπον μὲν καὶ ναυ-
 τικά καὶ στρατηγούς, ὥς πον καθ' ἕκαστον τῶν προσωγγελμένων
 ἐκινούντο, ἐπραττον δ' οὐδέν, ἀλλὰ καὶ πολὺ πλείον τοὺς συμμά-
 χους δι' αὐτῶν ἐκείνων ἐταλαιπώρουν, μέχρις οὗ ἐν παντὶ ἐγένοντο.
 τότε δὲ συνελθόντες βουλευέσσαντο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὅ τι καὶ χρὴ
 7 προῦσαι. τῇ τε γὰρ συνεχείᾳ τῶν κινδύνων τετραχωμένοι, καὶ μέ- 3
 γαν καὶ πολλὸν τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον ὁρῶντες ὄντα, καὶ οὐθ'
 ἁμα πᾶσι σφισιν οὔτ' αὖ καθ' ἑκάστους προσπολεμῆσαι δυνατόν
 εἶναι νομίζοντες (ἀλλήλοις τε γὰρ συνεβοήθουν, καὶ πανταχοῦ ἁμα
 ἀμήχανον ἦν αὐτοὺς ἀμύνεσθαι) ἐν τε ἀπορίᾳ καὶ ἐν ἀνεπισιτία
 τοῦ κατορθώσκειν τι πολλῇ ἐγένοντο, πρὶν δὴ Ἀδελός τις Γαβίνιος 4
 δῆμαρχος γνώμην ἔδωκεν, εἴτ' οὖν τοῦ Πομπηίου καθέντος αὐτόν,
 εἴτε καὶ ἄλλως χαρίσασθαι οἱ ἐθελήσας (οὐ γὰρ πον καὶ ἐπ' εὐ-
 νοίας αὐτὸ τῆς τοῦ κοινοῦ ἐποίησεν· κάκιςτος γὰρ ἀνὴρ ἦν), στρα-
 τηγὸν ἕνα αὐτοκράτορα ἐφ' ἅπαντας αὐτοὺς ἐκ τῶν ὑπατενκότων
 ἐλέσθαι, τρισὶ τε ἔτεσιν ἄρξοντα καὶ δυνάμει παμπληθεῖ μεθ' ὑπο-
 στρατήγων πολλῶν χρησόμενον. ἄντικρος μὲν γὰρ τὸ τοῦ Πομ- 5
 πηίου ὄνομα οὐκ εἶπεν· εὐδελον δὲ ἦν ὅτι, ἂν ἅπαξ τι τοιοῦτον ὁ
 24 ὁμιλος ἀκούσῃ, ἐκείνον αἰρήσεται. καὶ ἔσχεν οὕτως· τὴν τε γὰρ 24
 ἐσῆγησιν αὐτοῦ ἀπεδέξαντο, καὶ πρὸς τὸν Πομπήιον παραχοῆμα
 7 πάντες πλὴν τῆς γερουσίας ἀπέκλιναν. αὕτη γὰρ πᾶν ὀτιοῦν ἐπὶ

τῶν ληστῶν παθεῖν μᾶλλον ἢ ἐκεῖνον τοσαύτην ἡγεμονίαν ἐγχειρίσαι
 ἤρθετο· καὶ ὀλίγου καὶ ἀπέκτειναν τὸν Γαβίνιον ἐν αὐτῷ τῷ συνε-
 2 δρίῳ. ὑπεκδράντος δ' οὖν πρὸς αὐτοῦ μαθόντες οἱ πολλοὶ τὴν τῶν
 βουλευτῶν γνώμην ἐθορυβήθησαν, ὥστε καὶ ἐπ' αὐτοὺς συγκαθη-
 μένους ἐφορμῆσαι· καὶ εἴ γε μὴ ἐξεκχωρήκεσαν, πάντως ἂν αὐτοὺς
 3 διεφθάρκεσαν. οἱ μὲν δὴ οὖν ἄλλοι σκεδασθέντες διέλαθον, Πί-
 σωνα δὲ τὸν Γάιον τὸν ὑπατον (ἐπὶ γὰρ ἐκεῖνον τοῦ τε Ἀχιλλίου
 ταυτ' ἐγίνετο) συλληφθέντα καὶ μέλλοντα καὶ ἀντὶ τῶν ἄλλων
 ἀπόλλυσθαι ὁ Γαβίνιος ἐξητήσατο. ἐκ δὲ τούτου οἱ δυνατοὶ αὐτοὶ
 μὲν ἡσυχίαν ἤγον, ἀσμενίζοντες ἂν τίς σφας ζῆν ἐάσῃ, τοὺς δὲ δη-
 4 μάρχους τοὺς ἐνεία ἀνέπεισαν ἐναντιωθῆναι τῷ Γαβινίῳ. καὶ αὐ-
 τῶν οἱ μὲν ἄλλοι φοβηθέντες τὸ πλῆθος οὐδὲν ἀντίειπον, Λούκιος δὲ
 δῆ τις Τρεβέλλιος καὶ Λούκιος Ῥώσκιος ἐτόλμησαν μὲν, οὐκ ἡδυ-
 νήθησαν δὲ οὐτ' εἰπεῖν τι ὧν ὑπέσχηντο οὔτε πράξαι. ἐπειδὴ γὰρ
 ἡ κυρία ἡμέρα, ἐν ἣ τὴν γνώμην ἐπικυρωθῆναι ἔδει, ἐνέστη, τάδε
 5 ἐγένετο. ὁ Πομπήιος ἐπιθυμῶν μὲν πάνν ἄρξαι, καὶ ἤδη γε ὑπὸ
 τῆς ἐαυτοῦ φιλοτιμίας καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ δήμου σπουδῆς οὐδὲ
 τιμὴν ἔτι τοῦτο, ἀλλ' ἀτιμίαν τὸ μὴ τιχεῖν αὐτοῦ νομίζων εἶναι,
 τὴν δὲ ἀντίταξιν τῶν δυνατῶν ὁρῶν, ἡβουλήθη δοκεῖν ἀναγκάζε-
 6 σθαι. ἦν μὲν γὰρ καὶ ἄλλως ὥς ἡκιστα προσποιούμενος ἐπιθυμεῖν
 ὧν ἤθελεν· τότε δὲ καὶ μᾶλλον, διὰ τε τὸ ἐπίφθορον ἂν γε ἐκὼν
 τῆς ἀρχῆς ἀντιποιήσεται, καὶ διὰ τὸ ἐνδεές ἂν γε καὶ ἄκων ὥς
 25 γε καὶ ἀξιοστρατηγότητος ὧν ἀποδειγθῇ, ἐπλάττετο. καὶ παρελ-
 [8] θὼν ἔφη “χαίρω μὲν τιμώμενος ὑφ' ὑμῶν, ὦ Κνριῶται· φῦσει τε
 γὰρ πάντες ἄνθρωποι καὶ ἐγκαλλωπίζονται ταῖς παρὰ τῶν πολι-
 τῶν εὐεργεσίαις, καὶ ἐγώ, ὅτε δὴ πολλάκις τῆς παρ' ὑμῶν τιμῆς
 ἀπολελανκώς, οὐκ ἔχω πῶς κατ' ἀξίαν ἡσθῶ τοῖς μισθοῖσιν· οὐ
 μέντοι οὐθ' ὑμῖν νομίζω προσήκειν ἀπλήστως οὕτω πρὸς με δια-
 κεῖσθαι, οὔτε ἐμοὶ διὰ παντὸς ἐν τινι ἡγεμονίᾳ εἶναι. αὐτὸς τε
 2 γὰρ ἐκ παίδων ἐκμηχαν, καὶ ὑμᾶς δεῖ καὶ περὶ τοὺς ἄλλους σπον-
 δάζειν. ἢ οὐ μέμνησθε ὅσα μὲν ἐν τῷ πρὸς τὸν Κίνναν πολέμῳ
 ἐταλαιπώρησα, καίτοι κομιδῇ νέος ὢν, ὅσα δὲ ἐν τε τῇ Σικελίᾳ καὶ
 ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἔκαμον, μηδέπω καθαρώς ἐς ἐφήβους τελῶν, ὅσα δὲ
 ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ ἐκινδύνευσα, μηδὲ βουλευῶν πω; ἐφ' οἷς ἅπασιν οὐκ
 3 ὅτι ἀχάριστοι πρὸς με ἐγένεσθε ἐρῶ. πόθεν; πολλοὺ γε καὶ δεῖ·
 πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ὧν πολλῶν καὶ μεγάλων παρ' ὑμῶν ἡξιώθην,
 καὶ αὐτὸ τὸ πιστευθῆναι με τὴν ἐπὶ τὸν Σεργώριον στρατηγίαν,
 μηδεὶς ἄλλος μὴτ' ἐθέλῃσαντος μῆτε δυνηθέντος αὐτὴν ὑποστῆναι,

τό τε ἐπινίκιαι καὶ ἐπ' ἐκείνῃ παρὰ τὸ νεομισμένον πέμψαι μεγίστην μοι τιμὴν ἤνεγκεν. ἀλλ' ὅτι πολλὰς μὲν φροντίδας πολλοὺς δὲ κινδύνους ὑπέμεινα, κατατέτριμμαι μὲν τὸ σῶμα, πεπόνημαι δὲ τὴν γνώμην. μὴ γὰρ ὅτι νέος ἔτ' εἰμὶ λογιζέσθε, μηδ' ὅτι τόσα καὶ τόσα γέγονα ἀριθμεῖσθε. ἂν γάρ τοι καὶ τὰς στρατείας ὡς ἐστράτευμαι καὶ τοὺς κινδύνους οὕς κεκινδύνευκα ἀναριθμήσητε, πολὺ γε πλείους αὐτοὺς τῶν ἐτῶν εὐρήσετε, καὶ μᾶλλον οὕτω πιστεύετε ὅτι οὔτε πρὸς τοὺς πόρους οὔτε πρὸς τὰς φροντίδας καρτερεῖν ἔτι δύναμαι. εἰ δ' οὖν τις καὶ πρὸς ταῦτα ἀντέχοι, ἀλλ' ὁρᾷτε ὅτι καὶ ἐπιφθόρα καὶ μισητὰ πάντα τὰ τοιαῦτα ἐστίν· ἕπερ ὅμως μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ τίθεσθε (οὐδὲ γὰρ καλῶς ἔχει προσποιεῖσθαι τι ὅμῃς αὐτῶν), ἐμοὶ μέντοι βαρύντατα ἂν γένοιτο, καὶ ὁμο-² λογῶ γε μηδ' ὅφ' ἐνὸς οὕτω τῶν ἐν τοῖς πολέμοις δεινῶν μήτε ἐκταράττεσθαι μήτε λυπεῖσθαι ὡς ὑπὸ τῶν τοιούτων. τίς μὲν γὰρ ἂν ἐξ φρονῶν ἡδέως παρ' ἀνθρώποις φθονοῦσιν αὐτῷ ζῇ, τίς δ' ἂν δημόσιον τι διοικῆσαι προθυμηθεῖν μέλλων, ἂν μὲν ἀποτύχη, δίκην ὑφ' ἑξείν, ἂν δὲ κατορθώσῃ, ζηλοτυπηθήσεται; ἀλλ' ἐμοὶ³ μὲν καὶ διὰ ταῦτα καὶ διὰ τὰλλα σῶγῃωρήσατε τὴν τε ἡσυχίαν ἄγειν καὶ τὰ ἐμμαντοῦ πράττειν, ἵν' ἤδη ποτὲ καὶ τῶν οἰκείων ἐπιμεληθῶ καὶ μὴ κατατριφθεὶς ἀπόλωμαι· ἐπὶ δὲ δὴ τοὺς καταποντιστάς ἄλλον χειροτονήσατε. σὺγχροὶ δ' εἰσὶ καὶ βουλόμενοι ναυαρχῆσαι καὶ δυνάμενοι, καὶ νεώτεροι καὶ πρεσβύτεροι, ὥστε τὴν αἵρεσιν ὑμῖν ραδίαν ἐκ πολλῶν γενέσθαι. οὐ γὰρ πον ἐγὼ μόνος⁴ ὅμῃς φιλῶ ἢ καὶ μόνος ἐμπίερώς τῶν πολεμικῶν ἔχω, ἀλλὰ καὶ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, ἵνα μὴ καὶ χαρίζεσθαι τισι δάξω ὀνομαστὶ καταλέξας.⁵

ταῦτα αὐτοῦ δημηγορήσαντος ὁ Γαβήριος ὑπολαβὼν εἶπεν· Πομ-²⁷ πῆιος μὲν ὃ Κνιρῖται καὶ αὐτὸ τοῦτο ἄξιον τῶν ἑαυτοῦ ἡθῶν ποιεῖ,^[10] μήτε ἐφιέμενος τῆς ἀρχῆς μήτε διδομένην οἱ αὐτὴν ἐξ ἐπιδρομῆς δεχόμενος. οὔτε γὰρ ἄλλως ἀγαθοῦ ἀνδρός ἐστὶν ἄρχειν ἐπιθυμεῖν² καὶ πράγματ' ἔχειν ἐθέλειν· καὶ τούτῳ προσήκει πάντα τὰ προσ-
ταττόμενα μετ' ἐπισκέψεως ἐφίστασθαι, ἵν' αὐτὰ καὶ ἀσφαλῶς ὁμοίως πράξῃ. τὸ μὲν γὰρ προπετὲς ἐν ταῖς ὑποσχέσεσιν, ὀξύτερον καὶ ἐν ταῖς πράξεσι τοῦ καιροῦ γιγνόμενον, πολλοὺς σφάλλει, τὸ δ' ἀκριβὲς ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τοῖς ἔργοις ὅμοιον διατελεῖ ὃν καὶ πάντας ὀνύνησιν. ὅμως δὲ δὴ χρὴ μὴ τὸ τούτῳ κεχαρισμένον ἀλλὰ³ τὸ τῇ πόλει συμφέρον ἐλέσθαι. οὐ γὰρ πον τοὺς σπονδαρχοῦντας ἀλλὰ τοὺς ἐπιτηδείους προστάττειν τοῖς πράγμασι προσήκει· ἐκεῖ-

26 2 2 μὴ ὅφ' *

27 2 2 καὶ τ. *

ρους μὲν γὰρ πάντῃ πολλοὺς, τοιοῦτον δὲ δὴ τινα ἄλλον οὐδένα εὐ-
 4 ρήσετε. μέμνησθε δὲ ὅσα καὶ οἷα ἐπάθομεν ἐν τῇ πρὸς τὸν Σε-
 ρτώριον πολέμῳ στρατηγοῦ δεόμενοι, καὶ ὅτι οὐδένα ἕτερον οὔτε τῶν
 νεωτέρων οὔτε τῶν πρεσβυτέρων ἀρμόζοντα αὐτῷ εὐρομεν, ἀλλὰ
 [καί] τοῦτον καὶ τότε μηδέπω μὴδ' ἡλικίαν ἔχοντα μήτε βουλευόντα
 5 καὶ ἂντι ἀμφοτέρων τῶν ὑπάτων ἐξεπέμψαμεν. βουλοίμην μὲν γὰρ
 ἂν πολλοὺς ἡμῖν ἀγαθοὺς ἄνδρας εἶναι, καὶ εἶγε καὶ εἰδῆσθαι δεῖ,
 εἰδῆσθαι ἂν· ἐπεὶ δ' οὐτ' εὐχῆς τὸ πρῶτον τοῦτο ἔστιν οὐτ' αὐ-
 τόματόν τῳ παραγίγνεται, ἀλλὰ δεῖ καὶ φῦναι τινα πρὸς αὐτὸ ἐπι-
 τηδεῖος καὶ μαθεῖν τὰ πρόσφορα καὶ ἀσκήσαι τὰ προσήκοντα καὶ
 παρὰ πάντα ἀγαθῇ τύχῃ χρῆσθαι, ἅπερ πον σπανιώτατα ἂν τῷ
 6 αὐτῷ ἀνδρὶ συμβαίη, χρὴ πάντας ὑμᾶς ὁμοθυμαδόν, ὅταν τις τοι-
 οῦτος εὐρεθῇ, καὶ σπουδάζειν αὐτὸν καὶ καταχρῆσθαι αὐτῷ, καὶ
 μὴ βούληται. καλλίστη γὰρ ἡ τοιαύτη βία καὶ τῷ ποιήσωντι καὶ
 τῷ παθόντι γίγνεται, τῷ μὲν ὅτι σωθῆι ἂν ὑπ' αὐτῆς, τῷ δὲ ὅτι
 σώσειεν ἂν τοὺς πολίτας, ὑπὲρ ὧν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὁ
 28 γε χρηστὸς καὶ φιλόπολις ἐτοιμώτατα ἂν ἐπιδοίη. ἢ οἴεσθε ὅτι
 [11] Πομπήιος οὗτος ἐν μὲν μειρακίῳ καὶ στρατεύεσθαι καὶ στρατηγεῖν
 καὶ τὰ ἡμέτερα αὔξειν καὶ τὰ τῶν συμμάχων σώζειν τά τε τῶν
 ἀνθισταμένων προσκτῆσθαι ἐδύνατο, νῦν δὲ ἀκμάζων καὶ ἐν ταύτῃ
 τῇ ἡλικίᾳ ὧν ἐντὶ πᾶς τις ἄριστος αὐτὸς αὐτοῦ γίγνεται, καὶ ἐμ-
 2 πειρίαν ἐκ τῶν πολέμων πλείστην ὅσῃν προσειληφώς, οὐκ ἂν ὑμῖν
 χρησιμώτατος γένοιτο; ἀλλ' ὃν ἔφηρον ὄντα ἄρχειν εἰλεσθε, τοῦτον
 ἄνδρα γεγονότα ἀποδοκιμάσετε; καὶ ὧς ἵππεϊ ἔτ' ὄντι τοὺς πολέμους
 ἐκείνους ἐνεχειρίσατε, τοῦτῳ τῆς βουλῆς γεγονότι τὴν στρατείαν ταύ-
 3 τὴν οὐ πιστεύετε; καὶ οὐ καὶ πρὶν ἀκριβῶς πειραθῆναι, μόνου
 πρὸς τὰ τότε κατεπέλξαντα ὑμᾶς ἐδεήθητε, τοῦτῳ νῦν, ἱκανώτατα
 αὐτοῦ πεπειραμένοι, τὰ παρόντα οὐδὲν ἥττον ἐκείνων ἀναγκαῖα ὄντα
 οὐκ ἐπιτρέψετε; καὶ ὃν οὐδὲ ἄρχειν πῶ καὶ τότε δυνάμενον ἐπὶ
 τὸν Σερτώριον ἐχειροτονήσατε, τοῦτον ὑπατευκότα ἤδη ἐπὶ τοὺς
 4 καταποντιστὰς οὐκ ἐκπέμψετε; ἀλλὰ μὴδ' ὑμεῖς ἄλλως πως ποιή-
 σητε, καὶ σὺ ὦ Πομπήιε πέλοσθαι καὶ ἐμοὶ καὶ τῇ πατρίδι. ταύτῃ
 γὰρ γεγέννησαι καὶ ταύτῃ τέθραψαι· καὶ δεῖ σε τοῖς τε συμφέρου-
 σιν αὐτῇ δουλεύειν, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν μήτε πόνον τινὰ μήτε κίνδυ-
 νον ἐξίστασθαι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἀνάγκη σοι γένηται, μὴ τὴν
 29 εἰμαρμένην ἀναμεῖναι ἀλλὰ τῷ προστυχόντι θανάτῳ χρῆσθαι. γε-
 [12] λοῖος δὲ δῆπουθ' ἐγώ σοι παλαιῶν, ὅστις ἐν τοσού-
 τοις καὶ τηλικούτοις πολέμοις καὶ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν πρὸς τὴν

B. 108. in fine: τοῦτῳ τῆς
 ἀποδοκιμασίας.

Thms. 3 70.

5 3 οὐδ' εὐχ.*

ἐτι πω

1 πω

28 2 3 τῆς om*

3 4 ἄρχειν

πατριδα εὐνοϊαν ἐπιδέδειξαι. πείσθητι οὖν καὶ ἐμοὶ καὶ τούτοις. 2
μηδὲ ὅτι τινὲς φθονοῦσι φοβηθῆς, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο μάλ-
λον σπούδασον ὥς γε πρὸς τε τὴν παρὰ τῶν πλειόνων φιλίαν καὶ
πρὸς τὰ κοινῇ πᾶσιν ἡμῶν συμφέροντα, καὶ τῶν βασκαίνοντων σε
καταφρόνει. καὶ εἴγε καὶ λυπῆσαι τι αὐτοὺς ἐθέλεις, καὶ διὰ 3
τοῦτο ἄρξον, ἵνα καὶ ἐκείνους ἀνιάσῃς παρὰ γνώμην αὐτῶν καὶ
ἡγεμονεύσας καὶ εὐδοκμήσας, καὶ αὐτὸς ἄξιον σεαυτοῦ τέλος τοῖς
προκατειργασμένοις ἐπαγάγῃς, πολλῶν καὶ μεγάλων κακῶν ἡμᾶς
ἀπαλλάξας."

τοιαῦτα δὴ τοῦ Γαβινίου εἰπόντος ὁ Τρεβέλλιος ἐπειράθη μὲν 30
ἀντειπεῖν, ὥς δ' οὐδενὸς λόγου ἔτυχεν, ἡρᾶντιοῦτο τῷ μὴ τὴν ψῆ- [13]
φον δοθῆναι. ὁ οὖν Γαβίνιος ἀγανακτήσας τὴν μὲν περὶ τοῦ Ποι- 2
πλήου διαψήφισιν ἐπέσχευ, ἐτέραν δὲ περὶ αὐτοῦ ἐκείνου ἀντεσῆγεν·
καὶ ἔδοξεν ἑπτακαίδεκα φυλαῖς ταῖς πρώταις χρηματισιάσαις ἀδι-
κεῖν τε αὐτὸν καὶ μηκέτι χρῆναι δημαρχεῖν. μελλούσης οὖν καὶ
τῆς ὀκτωκαίδεκάτης τὰ αὐτὰ ψηφιεῖσθαι μόλις ποτὲ ὁ Τρεβέλλιος
ἐσιώπησεν. ἰδὼν δὲ τοῦτο ὁ Ρώσκιος φθέγγεσθαι μὲν οὐδὲν ἐτόλ- 3
μησε, τὴν δὲ δὴ χεῖρα ἀνατείνων δύο ἄνδρας ἐκ ἐλευθέσφας ἐλῆσθαι,
ὅπως ἔν γε τούτῳ τῆς δυναστείας τι τῆς τοῦ Πομπηίου παρατέ-
μοιτο. ταῦτ' οὖν αὐτοῦ χειρονομοῦντος ὁ ὅμιλος μέγα καὶ ἀπειλη-
τικὸν ἀνέκραγεν, ὥστε κόρακά τινα ὑπερπετόμενόν σφων ἐκπλαγῆ-
ναι καὶ πεσεῖν ὥσπερ ἐμβρόντητον. γενομένου δὲ τούτου ἐκείνος 4
μὲν τὴν ἡσυχίαν οὐ τῇ γλώττῃ ἔτι μόνον ἀλλὰ καὶ τῇ χειρὶ ἤγαγεν,
ὁ δὲ δὴ Κάτουλος ἄλλως μὲν ἐσιώπα, τοῦ δὲ Γαβινίου προτρεψα-
μένου τι αὐτὸν εἰπεῖν, ὅτι τά τε πρώτα τῆς βουλῆς ἦν καὶ ἐδόκει δι'
ἐκείνου καὶ τοὺς ἄλλους ὁμογνωμονήσιν σφίσι (καὶ γὰρ ἤλπιζεν αὐ- 5
τόν, ἔξ ὧν τοὺς δημάρχους πάσχοντας εἶδε, συνεπαινέσειν), λόγου τε
ἔτυχεν, ἐπειδὴ καὶ ἤδοϋντο πάντες αὐτὸν καὶ ἐτίμων ὥς τὰ συμφέ-
ροντά σφίσι καὶ λέγοντα ἀεὶ καὶ πράττοντα, καὶ ἐδημηγόρησε τοιαῦτα.

"ὅτι μὲν ἐς ὑπερβολὴν ᾧ Κνιρῖται πρὸς τὸ πλῆθος ἑμῶν ἐσπού- 31
δακα, πάντες που σαφῶς ἐπίστασθε· τούτου δὲ δὴ οὕτως ἔχοντος [14]
ἐμοὶ μὲν ἀναγκαῖόν ἐστι πάντα ἀπλῶς, ἃ γινώσκω συμφέρειν τῇ
πόλει, μετὰ παρηρησίας εἰπεῖν, καὶ ὑμῶν προσῆκον ἀκοῦσαι τε μεθ'
ἡσυχίας αὐτῶν καὶ μετὰ τοῦτο βουλευέσασθαι· φορὺβήσαντες μὲν 2
γὰρ ἴσως τι καὶ χρήσιμον δυνήθεντες ἂν μαθεῖν οὐχὶ λήψεσθε,
προσέχοντες δὲ τοῖς λεγομένοις πάντως τι τῶν συμφερόντων ὑμῶν
ἀκριβῶς ἐφύρσετε. ἐγὼ τοίνυν πρῶτον μὲν καὶ μάλιστα φημι δεῖν 3
μηδενὶ ἀνδρὶ τοσαύτας κατὰ τὸ ἐξῆς ἀρχὰς ἐπιτρέπειν. τοῦτο γὰρ

- καὶ ἐν τοῖς νόμοις ἀπηγόρευται καὶ τῇ πείρᾳ σφαλερώτατον ὃν πε-
φύραται. οὔτε γὰρ τὸν Μάριον ἄλλο τι ὥς εἰπεῖν τοιοῦτον ἐποίη-
σεν ἢ ὅτι τοσοῦτους τε ἐν ὀλιγίστῳ χρόνῳ πολέμους ἐνεχειρίσθη
4 καὶ ὑπατος ἐξάκις ἐν βραχυτάτῳ ἐγένετο, οὔτε τὸν Σύλλαν ἢ ὅτι
τοσοῦτοις ἐφεξῆς ἔτεσι τὴν ἀρχὴν τῶν στρατοπέδων ἔσχε καὶ μετὰ
τοῦτο δικτάτωρ, εἰδ' ὑπατος ἀπεδείχθη. οὐ γὰρ ἐστὶν ἐν τῇ τῶν
ἀνθρώπων φύσει ψυχὴν, μὴ ὅτι νέαν ἀλλὰ καὶ πρεσβυτέραν, ἐν
ἐξουσίαις ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐνδιατρέψασαν τοῖς πατρίοις ἔθουσιν
32 ἐθέλειν ἐμμένειν. καὶ τοῦτο μὲν οὐχ ὥς καὶ κατεγνωκώς τι τοῦ
[15] Πομπηίου λέγω, ἀλλ' ὅτι μήτ' ἄλλως συνενεχζόν ποτε ὑμῖν φαίνε-
ται μήτε ἐκ τῶν νόμων ἐπιτέτραπται. καὶ γὰρ εἴτε τιμὴν τοῖς
ἀξιουμένοις αὐτοῦ φέροι, πᾶσιν αὐτῆς, οἷς γε ἐπιβάλλει, προσήκει
τυγχάνειν (τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἡ δημοκρατία), εἴτε κάματον, καὶ τού-
του πρὸς τὸ μέρος πάντας μεταλαμβάνειν δεῖ (τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἡ
2 ἰσομοιρία). ἔτι τοίνυν ἐν μὲν τῷ τοιούτῳ πολλοὺς τε ἐν ταῖς πρά-
ξεσιν ἐγγυμνάζεσθαι καὶ ῥαδίαν ὑμῖν τὴν αἴρεσιν τῶν πιστευθῆναι
δυναμένων πρὸς πάντα τὰ πρακτέα ἀπὸ τῆς πείρας ὑπάρχειν συμ-
βαίνει, ἐκείνως δὲ δὴ πολλὴν τὴν σπάνιν καὶ τῶν ἀσκησόντων τὰ
προσήκοντα καὶ τῶν ἐπιτραπησομένων ἀνάγκη πᾶσα γίνεσθαι.
3 καὶ διὰ τοῦτό γε οὐχ ἥκιστα ἐν τῷ πρὸς τὸν Σεργίωριον πολέμῳ
στρατηγῶν ἠπορήσατε, ὅτι τὸν πρὸ τούτου χρόνον τοῖς αὐτοῖς
ἐπὶ πολὺ ἐχρῆσθε. ὥστ' εἰ καὶ κατὰ τὰ ἄλλα πάντα ἄξιός ἐστι
Πομπηίως ἐπὶ τοὺς καταποντιστὰς χειροτονηθῆναι, ἀλλ' ὅτι γε
παρά τε τὰ διατεταγμένα ἐν τοῖς νόμοις καὶ παρὰ τὰ διεληλεγμένα
ἐν τοῖς ἔργοις αἰρεθείη ἡν, ἥκιστα καὶ ὑμῖν καὶ τούτῳ προσήκει
αὐτὸ πραχθῆναι.
- 33 πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο καὶ μάλιστα λέγω, δεύτερον δὲ ἐκεῖνο,
[16] ὅτι τεταγμένως ἐκ τῶν νόμων τὰς τε ἀρχὰς καὶ τὰς ἡγεμονίας λαμ-
βανόντων καὶ ὑπάτων καὶ στρατηγῶν καὶ τῶν ἀντὶ τούτων ἀρχόν-
των, οὔτ' ἄλλως καλῶς ὑμῖν ἔχει παριδόντας αὐτοὺς καινὴν τινα
2 ἀρχὴν ἐπεσαγαγέσθαι οὔτε συμφέροι. τίνος μὲν γὰρ ἕνεκα καὶ τοὺς
ἐνιαυσίους ἀρχοντας χειροτονεῖτε, εἴγε μηδὲν αὐτοῖς πρὸς τὰ τοι-
αῦτα χρήσεσθε; οὐ γὰρ που ἵνα ἐν τοῖς περιπορφύροις ἱματίοις
περινοστώσιν, οὐδ' ἵνα τὸ ὄνομα μόνον τῆς ἀρχῆς περιβεβλημένοι
3 τοῦ ἔργου αὐτῆς στέρωνται. πῶς δ' οὐχὶ καὶ τούτοις καὶ τοῖς ἄλ-
λοις ἅπασιν τοῖς τι πράττειν τῶν πολιτικῶν προαιρουμένοις ἀπεχθῆ-
σεσθε, ἂν τὰς μὲν πατρίους ἀρχὰς καταλύετε καὶ τοῖς ἐκ τῶν νό-
μων χειροτονοῦμένοις μηδὲν ἐπιτρέπητε, ξένην δὲ τινα καὶ μὴ πώ-

31 4 5 ἦθουσιν
2 3 οὐ γὰρ που om *

33 1 3 ὑπάτων] ὄντων

4 παραδόντας

ποτε γεγενημένην ἡγεμονίαν ιδιώτῃ προστάξετε; εἰ γὰρ τοι καὶ 34
παρὰ τὰς ἐπετησίους ἀρχὰς ἀνάγκη τις εἴη ἑτέραν ἐλέσθαι, ἔστι [17]
καὶ τούτου παράδειγμα ἀρχαῖον, λέγω δὲ τὸν δικτάτορα. καὶ τοῦ-
τον μέντοι τοιοῦτον ὄντα οὔτε ἐπὶ πᾶσί ποτε τοῖς πράγμασιν οἱ
πατέρες ἡμῶν οὔτε ἐπὶ πλείω χρόνον ἐξαμήνου κατεστήσαντο. ὥστ' 2
εἰ μὲν τοιοῦτον τινὸς δεῖσθε, ἔξεστιν ὑμῖν, μήτε παρανομήσασι
μήτ' ὀλιγώρως ὑπὲρ τῶν κοινῶν βουλευσαμένοις, δικτάτορα εἴτε
Πομπήιον εἴτε καὶ ἄλλον τινὰ προχειρίσασθαι, ἐφ' ᾧ μήτε πλείω
τοῦ τεταγμένου χρόνου μήτε ἔξω τῆς Ἰταλίας ἀρξῇ. οὐ γὰρ πον
ἀγροεῖτε ὅτι καὶ τοῦτο δεινῶς οἱ πατέρες ἡμῶν ἐφνυλάξαντο, καὶ
οὐκ ἂν εὐρεθείη δικτάτωρ οὐδεὶς ἄλλοσε, πλὴν ἐνὸς ἐς Σικελίαν,
καὶ ταῦτα μηδὲν πράξαντος, αἰρεθεῖς. εἰ δ' οὔτε δεῖται ἡ Ἰταλία 3
τοιοῦτον τινός, οὐτ' ἂν ὑμεῖς ὑπομείνατε ἔτι οὐκ ὅτι τὸ ἔργον τοῦ
δικτάτορος ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὄνομα (δῆλον δὲ ἔξ' ὧν πρὸς τὸν Σύλλαν
ἡγανακτήσατε), πῶς ἂν ὁρθῶς ἔχοι καινὴν ἡγεμονίαν, καὶ ταύτην
ἐς ἔτη τρία καὶ ἐπὶ πᾶσιν ὥς εἰπεῖν καὶ τοῖς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ τοῖς
ἔξω πράγμασιν, ἀποδειχθῆναι; ὅσα γὰρ ἐκ τοῦ τοιοῦτου δεινὰ ταῖς 4
πόλεσι συμβαίνει, καὶ ὅσοι διὰ τὰς παρὰ νόμους φιλαρχίας τὸν τε
δῆμον ἡμῶν πολλάκις ἐτάραξαν καὶ αὐτοὶ αὐτοὺς μυρία κακὰ εἰρ-
γύσαντο, πάντες ὁμοίως ἐπίστασθε.

ὥστε περὶ μὲν τούτων παύομαι λέγων· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι 35
οὐτ' ἄλλως καλῶς ἔχει οὔτε συμφέρει ἐνὶ τινὶ τὰ πράγματα προσ- [18]
τάσσεσθαι καὶ ἓνα τινὰ πάντων τῶν ἐπαρχόντων ἡμῖν ἀγαθῶν
κύριον γίνεσθαι, καὶ τὰ μάλιστα ἄριστός τις ἦ; αἱ τε γὰρ μεγά-
λαι τιμαὶ καὶ αἱ ὑπέρογκοι ἔξουσίναι καὶ τοὺς τοιοῦτους ἐπαίρουσι
καὶ διαφθείρουσιν. ἐκεῖνο δὲ δὴ σκοπεῖν ὑμᾶς ἀξιώ, ὅτι οὐδὲ οἷον 2
τέ ἐστὶν ἓνα ἄνδρα πάσης τῆς θαλάσσης ἐπάρξαι καὶ πάντα τὸν
πόλεμον τοῦτον ὁρθῶς διοικῆσαι. δεῖ μὲν γὰρ ὑμᾶς, εἴπερ τι τῶν
δεόντων ποιήσετε, πανταχῇ ἅμα αὐτοῖς πολεμῆσαι, ἵνα μὴ συν-
ιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους, μηδ' αὖ τὰς ἀναφυγὰς πρὸς τοὺς οὐ πο-
λεμονμένους ἔχοντες, δύσληπτοι γίνωνται. τοῦτο δὲ οὐδένα ἂν τρὸς 3
πον εἰς τις ἀρξας πρᾶξαι δυνήθει· πῶς γὰρ ἂν ὑπὸ τὰς αὐτὰς
ἡμέρας ἐν τε τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἐν τῇ Κιλικίᾳ, τῇ τε Αἰγύπτῳ καὶ τῇ
Συρίᾳ, τῇ τε Ἑλλάδι καὶ τῇ Ἰβηρίᾳ, τῷ τε Ἰονίῳ καὶ ταῖς νήσοις
πολεμήσειεν; πολλοὺς μὲν δὴ διὰ τοῦτο καὶ στρατιώτας καὶ στρα-
τηγούς ἐπιστῆναι δεῖ τοῖς πράγμασιν, εἴπερ τι ὄφελος αὐτῶν ἔσται·
εἰ δὲ δὴ τις ἐκεῖνό φησιν, ὅτι καὶ ἐνὶ τῷ πάντα τὸν πόλεμον ἐπι- 36

[19]

34 1 4 μὲν
4 πῶς δ' ἂν*
3 2 ποῦ*

2 7 ἄλλος*
ταῦτα?*

3 1 εἰ δ' ἦ
4 3 αὐτοὺς om

2 ὑπομείνητε*
35 2 5 μήτ'*

τρέψητε, πάντως που καὶ ναυάρχους καὶ ὑπάρχους πολλοὺς ἔξει, πῶς οὐ πολλὸν δικαιότερον καὶ συμφερότερον (ἐγὼ γὰρ ἂν εἶποιμι) καὶ τί κωλύει τούτους αὐτοὺς ὑπάρξαι ἐκείνῳ μέλλοντας καὶ προχειρισθῆναι ὑφ' ἑμῶν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο καὶ τὴν ἡγεμονίαν παρ' ἑμῶν
 2 αὐτοτελῇ λαβεῖν; οὕτω μὲν γὰρ καὶ φροντιοῦσι τοῦ πολέμου μᾶλλον ἅτε καὶ ἰδίαν ἑκάστος αὐτῶν μερίδα πεπιστευμένος καὶ ἐς μηδέν ἕτερον τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἀμέλειαν ἀνεργεῖν δυνάμενος, καὶ φιλοτιμήσονται πρὸς ἀλλήλους ἀκριβέστερον ἅτε καὶ αὐτοκρατεῖς ὄντες καὶ τὴν δόξαν ὧν ἂν ἐργάζωνται αὐτοὶ κτησόμενοι· ἐκείνως δὲ τίνα μὲν ὁμοίως οἴεσθε ἄλλῃ τῇ ὑποκείμενον, τίνα δ' ἀπροφασίστως ὅτιοῦν ποιήσιν, μέλλοντα μὴ ἑαυτῷ ἀλλ' ἑτέρῳ κρατήσιν;
 3 ὥσθ' ὅτι μὲν εἰς οὐδ' ἂν δύναιτο τοσοῦτον ἅμα πόλεμον πολεμῆσαι, καὶ παρ' αὐτοῦ Γαβρινοῦ ὁμολόγηται· πολλοὺς γοῦν τῷ χειροτονηθισμένῳ συνεργοὺς ἀξιοῖ δοθῆναι. λοιπὴ δὲ δὴ σκέψις ἐστὶ πότερον ποτε ἄρχοντας αὐτοὺς ἢ ὑπάρχους καὶ πρὸς τοῦ δήμου παντὸς ἐπ' αὐτοκράτορος τινος ἡγεμονίας ἢ πρὸς ἐκείνου μό-
 4 ρον ἐφ' ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ πεμφθῆναι δεῖ. οὐκοῦν ὅτι μὲν καὶ νομιμώτερον καὶ πρὸς τὰλλα πάντα καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ληστὰς τοῦθ' ὅπερ ἐγὼ λέγω ἐστὶ, πᾶς ἂν τις ἑμῶν ὁμολογήσειεν. χωρὶς δὲ τούτου καὶ ἐκεῖνο ὁρᾷτε οἷόν ἐστι, τὸ πάσας ἑμῶν τὰς ἄλλας ἀρχὰς ἐπὶ τῇ τῶν καταποντιστῶν προφάσει καταλυθῆναι, καὶ μηδεμίαν αὐτῶν μήτε ἐν τῇ Ἰταλίᾳ μήτε ἐν τῇ ὑπὲρ τὸν χρόνον τοῦτον
 37 . . . τῆς δὲ Ἰταλίας ἀντὶ ὑπάτων ἐπὶ τρία ἔτη, προσέταξαν
 (20) αὐτῷ ὑποστρατήγους τε πεντεκαίδεκα καὶ τὰς ναῦς ἀπάσας, τὰ τε χρήματα καὶ τὰ στρατεύματα ὅσα ἂν ἐθελήσῃ λαβεῖν ἐψηφίσαντο. καὶ ἐκεῖνά τε ἡ γερονσία καὶ ἄκουσα ἐπεκύρωσε, καὶ τὰλλα ὅσα
 2 πρόσφορα ἐς αὐτὰ εἶναι ἐκάστοτε ἐγίνωσκεν, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τοῦ Πίσωνος μὴ ἐπιτρέψαντος τοῖς ὑπάρχοις καταλόγους ἐν τῇ Γαλατίᾳ τῇ Ναυβωνησίᾳ, ἧς ἤρχε, ποιήσασθαι δεινῶς ὁ ὅμιλος ἡγανάκτησε, καὶ ἐδθύς γ' ἂν αὐτὸν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξήλασαν, εἰ μὴ
 3 ὁ Πομπήιος παρητήσατο. παρασκευασάμενος οὖν ὡς τὸ τε πρῶγμα καὶ τὸ φρόνημα αὐτοῦ ἀπῆτει, πῶσαν ἅμα τὴν θάλασσαν, ὅσην οἱ

36 1 4 τούτους αὐτοὺς ὑπ.* 2 6 οἴεσθε προθυμωθῆσεσθαι ἄλλῳ?
 3 4 ἢ ὑπάρχοντας καὶ στρατηγοὺς καὶ πρ.* 3 αὐτοκράτορσί τισιν ἡγεμονίας? * 4 1 νομ. καὶ συμφερότερον καὶ? 6 quae post τούτον exciderunt, supplet quodammodo Xiphilius p. 5: Καίλου δὲ τινος τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν εἰρηκότος πρὸς τὸν δῆμον "ἐὰν ἐπὶ ταῦτα ἐκπεμφθεὶς σφαλῇ, οἷα ἐν γε ἀγῶσι πολλοῖς καὶ τούτοις θαλαττίοις φιλεῖ γίνεσθαι, τίνα ἀντ' αὐτοῦ πρὸς τὰ ἀναγκαιότερα εὐρήσετε;" ὁ ὅμιλος σύμπας ὥσπερ ἀπὸ συγκειμένου τινὸς ἀνεβόησεν εἰπὼν σέ, καὶ οὕτω Πομπήιος τὴν ἡγεμονίαν τῆς θαλάττης τῶν τε νήσων καὶ τῆς ἡπείρου ἐς τετρακοσίους σταδίους ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀνω εἰλήφει. 37 1 4 τε καὶ ἡ*

καταποντισταὶ ἐλύπον, τὰ μὲν αὐτὸς τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν ὑποστρα-
τήγων περιέπλευσε, καὶ τὰ πλείω αὐτῆς αὐτοετὲς ἡμέρωσεν. πολλῇ
μὲν γὰρ καὶ τῇ παρασκευῇ τῇ τε τοῦ ναυτικοῦ καὶ τῇ τῶν ὀπλι-
τῶν ἐχορῆτο, ὥστε καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ ἐν τῇ γῇ ἀνυπόστατος
εἶναι, πολλῇ δὲ καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ τῇ πρὸς τοὺς ὁμιλογοῦντάς
οἱ, ὥστε καὶ ἀπὸ τοῦ τοιούτου παμπόλλους προσποιήσασθαι· οἱ 5
γὰρ ἄνθρωποι ταῖς τε δυνάμεσιν ἡττώμενοι καὶ τῆς χρηστότητος αὐ-
τοῦ πειρώμενοι προθυμώτατα αὐτῷ προσεχώρουν. τὰ τε γὰρ ἄλλα
αὐτῶν ἐπεμελεῖτο, καὶ ὅπως μὴδ' αὐθὶς ποτε ἐς ἀνάγκην πονηρῶν
ἔργων ὑπὸ πενίας ἀφίκωνται, καὶ χάρας σφίσιν ὅσας ἐρήμονος ἐώρα,
καὶ πόλεις ὅσαι ἐποίκων ἐδέοντο, ἐδίδον. καὶ ἄλλαι τε ἐκ τούτου 6
συνωκίσθησαν καὶ ἡ Πομπηόπολις ἐπικληθεῖσα· ἔστι δὲ ἐν τῇ
Κιλικίᾳ τῇ παραθαλασσίᾳ καὶ ἐπεπόρθητο ὑπὸ τοῦ Τιγράνου, Σό-
λοι πρότερον ὠνομασμένη.

ἐπὶ μὲν δὴ τοῦ Ἀκίλου τοῦ τε Πίσωνος ταῦτά τε οὕτως ἐγέ- 38
νετο, καὶ κατὰ τῶν δεκάμοις περὶ τὰς ἀρχὰς ἀλίσκομένων νομο- [21]
θετήθη πρὸς αὐτῶν τῶν ὑπάτων μὴτ' ἀρχεῖν μὴτε βουλευεῖν σφῶν
μηδένα, ἀλλὰ καὶ χρήματα προσοφλισκάνειν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ τε τῶν 2
δημάρχων δυναστεία ἐς τὸ ἀρχαῖον ἐπανελήλυθει, καὶ πολλοὶ τῶν
ὑπὸ τῶν τιμητῶν διαγεγραμμένων ἠναλαβεῖν τὴν πρότερον βουλείαν
ἐσπούδαζον, συστάσεις καὶ παρακελευσμοὶ παμπληθεῖς ἐφ' ἀπά-
σαις ταῖς ἀρχαῖς ἐγίγοντο. ἔπραξαν δὲ τοῦθ' οἱ ὑπάτοι οὐχ ὅτι 3
καὶ ἤχθοντο τῷ πράγματι (αὐτοὶ γὰρ διασπονδάσαντες ἀπεδείχθη-
σαν, καὶ ὁ γε Πίσων καὶ γραφεὶς ἐπὶ τούτῳ καὶ πρὸς ἐνὸς καὶ
πρὸς ἑτέρου τινὸς ἐξεπρίετο τὸ μὴ κατηγορηθῆναι) ἀλλ' ὅτι ἡναγ-
κάσθησαν ὑπὸ τῆς γερονσίας. αἴτιον δὲ ὅτι Γάιος τις Κορνήλιος 4
δημαρχῶν πικρότατα ἐπιτίμια τάξαι κατ' αὐτῶν ἐπεχείρησε καὶ
αὐτὰ καὶ ὁ ὅμιλος ἤρεϊτο. ἡ γὰρ βουλή συνιδούσα ὅτι τὸ μὲν
ὑπερβάλλον τῶν τιμωρημάτων ἐν μὲν ταῖς ἀπειλαῖς ἐκπληξὴν τινα
ἔχει, οὔτε δὲ τοὺς κατηγορήσοντας οὔτε τοὺς καταψηφιουμένους
τῶν ὑπαιτίων, ἅτε καὶ ἀνηκέστων αὐτῶν ὄντων, ῥαδίως εὐρίσκει,
τὸ δὲ δὴ μέτριον ἐς τε τὰς κατηγορίας συγχρὺς προάγει καὶ τὰς 5
καταψηφίσεις οὐκ ἀποτρέπει, μεταρρυνθῆναι πῃ τὴν ἐσθήγησιν αὐ-
τοῦ καὶ τοῖς ὑπάτοις νομοθετῆσαι αὐτὴν ἐκέλευσεν. ἐπεὶ δὲ αὐτὸς 39
ἀρχαιρεσίαι προεπηγγελμέναι ἦσαν, καὶ κατὰ τοῦτ' οὐδὲν προνο- [22]
μοθετηθῆναι πρὸ αὐτῶν ἐξῆν, καὶ οἱ σπονδαρχιῶντες πολλὰ καὶ
κακὰ ἐν τῷ διακένῳ χρόνῳ τούτῳ ἐποίουν ὥστε καὶ σφαγὰς γέ-
-

5 1 ὑπὸ? 2 ἐλαττούμενοι? cf. 36 47 1.
λοὶ ὑπὸ τῶν τιμ. τῶν δ. ἀναλ. πρότερόν τινα τὴν β.
τοῖς ὑπάτοις καὶ αὐτοῖς νομ.?

38 2 2 πολ-
5 2 αὐτοῦ

νεσθαι, τόν τε νόμον ἐψηφίσαντο καὶ πρὸ ἐκείνων ἐσενεχθῆναι καὶ
 2 φρουρὰν τοῖς ὑπάτοις δοθῆναι. ἀγανακτήσας οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ
 Κορνήλιος γνώμην ἐποίησατο μὴ ἐξεῖναι τοῖς βουλευταῖς μήτε ἀρ-
 χὴν τιμὴν ἔξω τῶν νόμων αἰτήσαντι διδόναι μήτ' ἄλλο μηδὲν τῶν
 τῷ δήμῳ προσηκόντων ψηφίζεσθαι· τοῦτο γὰρ ἐνενομοθέτητο μὲν
 3 ἐκ τοῦ πάνυ ἀρχαίου, οὐ μέντοι καὶ τῷ ἔργῳ ἐτηρεῖτο. Θορύ-
 βον τε ἐπ' αὐτῷ πολλοῦ συμβάντος (καὶ γὰρ ἀντέπρασσον τῶν τε
 ἄλλων τῶν ἐκ τῆς γερονσίας συγχροὶ καὶ ὁ Πίσων) τὰς τε ῥάβδους
 αὐτοῦ ὁ ὄχλος συνέτριψε καὶ αὐτὸν διασπάσασθαι ἐπεχείρησεν.
 4 ἰδὼν οὖν τὴν ὀρμὴν αὐτῶν ὁ Κορνήλιος τότε μὲν, πρὶν ἐπιψηφίσει
 τι, διαῆκε τὸν σῆλλογον, ὕστερον δὲ προσέγραψε τῷ νόμῳ τὴν τε
 βουλὴν πάντως περὶ αὐτῶν προβουλεύειν καὶ τὸν δῆμον ἐπ' ἀναισχύν-
 40 ἐπικυροῦν τὸ προβούλευμα. καὶ οὕτως ἐκεῖνόν τε διενενομοθέτησε
 [23] καὶ ἕτερον τοιούδε. οἱ στρατηγοὶ πάντες τὰ δίκαια κατ' ἃ δικά-
 σειν ἕμελλον, αὐτοὶ συγγράφοντες ἐξετίθεσαν· οὐ γὰρ πῶ πάντα
 2 τὰ δικαιώματα τὰ περὶ τὰ συμβόλαια διετέτακτο. ἐπεὶ οὖν οὔτε
 ἐσάπας τοῦτ' ἐποίουν οὔτε τὰ γραφέντα ἐτήρουν, ἀλλὰ πολλάκις
 αὐτὰ μετέγραφον καὶ συχνὰ ἐν τούτῳ πρὸς χάριν ἢ καὶ κατ' ἔχ-
 θραν τιμῶν, ὥσπερ εἰκός, ἐγίνετο, ἐσηγγήσατο κατ' ἀρχάς τε εὐ-
 θὺς αὐτοὺς τὰ δίκαια οἷς χρήσονται προλέγειν, καὶ μηδὲν ἀπ' αὐ-
 3 τῶν παρατρέπειν. τό τε σύμπαν οὕτως ἐπιμελὲς τοῖς Ῥωμαίοις
 κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον τὸ μηδὲν δωροδοκεῖσθαι ἐγένετο ὥστε
 πρὸς τῷ τοὺς ἐλεγχόμενους κολάζειν καὶ τοὺς κατηγοροῦντας αὐ-
 τῶν ἐτίμω. τοῦ γοῦν Κόττου τοῦ Μάρκου τὸν μὲν ταμίαν Πού-
 πλιον Ὀππιον ἐπὶ τε δώροις καὶ ἐπὶ ὑποψίᾳ ἐπιβουλῆς ἀποπέμ-
 4 ψαντος, αὐτοῦ δὲ πολλὰ ἐκ τῆς Βιδυνίας χρηματισαμένον, Γάιον
 Κάρβωνα τὸν κατηγορήσαντα αὐτοῦ τιμαῖς ὑπατικάς, καίπερ δε-
 δημαρχηκότα μόνον, ἐσέμνυναν. καὶ οὗτος μὲν τῆς τε Βιδυνίας
 καὶ αὐτὸς ὕστερον ἄρξας, καὶ μετρωτέρον οὐδὲν τοῦ Κόττου πλημ-
 5 μελήσας, ἀντικατηγορήθη ὑπὸ τοῦ νείος αὐτοῦ καὶ ἀνθεάλω· πολλῶν
 γὰρ πον ῥᾶον ἄλλοις ἐπιτιμῶσί τινες ἢ ἑαυτοῖς παραινοῦσι, καὶ
 προχειρότατά γε ἐφ' οἷς τιμωρίας ἀξίους τοὺς πέλας εἶναι νομί-
 ζουσιν αὐτοὶ ποιοῦσιν, ὥστε μηδεμίαν πίστιν ἔξ ὧν ἑτέροις ἐγκα-
 41 λοῦσιν, ὅτι καὶ μισοῦσιν αὐτά, λαμβάνειν· Λούκιος δὲ δὴ Λού-
 [24] κουλλος τὴν μὲν στρατηγίαν τὴν οἴκοι διῆρξε, τῆς δὲ δὴ Σαρδοῦς
 ἄρξαι μετ' αὐτὴν λαχὼν οὐκ ἠθέλησε, μισήσας τὸ πρᾶγμα διὰ τοὺς
 πολλοὺς τοὺς οὐδὲν ὑγιὲς ἐν τοῖς ἔθνεσι δρωῦντας. ὅτι γὰρ ἐπεικὴς

ἦν, ἱκανώτατα διέδειξεν· τοῦ γὰρ Ἀχιλλίου συντριβῆναι τὸν δίφρον 2
αὐτοῦ, ἐφ' οὗ ἐδίδαξε, κελεύσαντος ὅτι παρόντα ποτὲ αὐτὸν ἰδῶν
οὐκ ἔξανέστη, οὔτε ὀργῇ ἐχρήσατο καὶ ὀρθοστάδην μετὰ τοῦτο καὶ
αὐτὸς καὶ οἱ συνάρχοντες αὐτοῦ δι' ἐκεῖνον διεδίκασαν.

ἐσήμεγε μὲν οὖν καὶ ὁ Ῥώσκιος νόμον, ἐσήμεγε δὲ καὶ ὁ 42
Γάιος ὁ Μάλλιος, ὅτε ἐδημύρχησεν. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν (τὰς γὰρ τῶν [25]
ἱππέων τὰς ἐν τοῖς θεάτροις ἔδρας ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀφώ-
ρισε) καὶ ἔπαινον ἐπ' αὐτῷ ἔλαβεν, ὁ δὲ δὴ Μάλλιος καὶ δίκην 2
ὀλίγον ὑπέσχετο· τῷ γὰρ ἔθνεϊ τῷ τῶν ἀπελευθέρων ἐν τῇ ἐσχάτῃ
τοῦ ἔτους ἡμέρᾳ καὶ πρὸς ἐσπέραν, παρασκευάσας τινὰς ἐκ τοῦ
ὁμίλου, ψηφίσασθαι μετὰ τῶν ἐξελευθερωσάντων σφᾶς ἔδωκεν.
ἐπεὶ δὲ ἡ βουλὴ εὐθὺς τῇ ὑστεραίᾳ, ἐν αὐτῇ τῇ ροιμηνίᾳ ἐν ἧ 3
Λούκιος τε Τούλλιος καὶ Αἰμιλίου Λέπιδος ὑπατεύειν ἤρξαντο, 688
τὸν νόμον αὐτοῦ ἀπεψηφίσατο, φοβηθεὶς ἐπειδὴ τὸ πλῆθος δεινῶς
ἡγανάκει, τὰ μὲν πρῶτα ἔς τε τὸν Κράσσον καὶ ἔς ἄλλους τινὰς
τὴν γνώμην ἀνῆγεν, ὥς δ' οὐδεὶς ἐπίστευεν οἱ, τὸν Πομπήιον καὶ 4
ἄκοντα ἐκολάκευσεν, ἄλλως τε καὶ ὅτι τὸν Γαβίνιον πλείστον παρ'
αὐτῷ δυνάμενον ᾔσθετο· τὸν τε γὰρ τοῦ Τιγράνου καὶ τὸν τοῦ
Μιθριδάτου πόλεμον, τὴν τε Βιθυνίαν καὶ τὴν Κιλικίαν ἅμα ἀρ-
χὴν αὐτῷ προσέταξεν. ἡγανάκτησις μὲν γὰρ καὶ ἀντιλογία καὶ τότε 43
παρὰ τῶν δυνατῶν, διὰ τε τὰ ἄλλα καὶ διότι ὁ τε Μάρκιος καὶ ὁ [26]
Ἀχιλίου πρὶν τὸν χρόνον σφίσι τῆς ἀρχῆς ἐξήκειν κατελέοντο, γέ-
νετο· ὁ δὲ ὁμῖλος, καίτοι μικρὸν ἐμπροσθεν τοὺς ἄνδρας τοὺς κα- 2
ταστήσοντας τὰ ἐαλωκότα, ὥς καὶ διαπεπολεμηκῶς ἐξ ὧν σφίσιν
ὁ Λούκουλλος ἐπεστύλκει, πέμψας, ὁμῶς ἐψηφίσατο αὐτά, ἐναγόν-
των σφᾶς ἐς τὰ μάλιστα τοῦ τε Καίσαρος καὶ τοῦ Κικέρωνος τοῦ
Μάρκον. οὗτοι γὰρ αὐτοῖς συνηγωνίσαντο οὐχ ὅτι καὶ συμφέρειν 3
αὐτὰ τῇ πόλει ἐνόμιζον, οὐδ' ὅτι τῷ Πομπήϊῳ χαρίσασθαι ᾔθελον·
ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὥς γενήσεσθαι ἔμελλε, Καῖσαρ μὲν τὸν τε ὄχλον
ἅμα θεράπευσεν ἅτε καὶ ὁρῶν ὅσῳ τῆς βουλῆς ἐπικρατέστεροι
ἦσαν, καὶ ἐαυτῷ τό τι τῶν ὁμοίων ψηφισθῆναι ποτε παρεσκεύασε, 4
κὰν τούτῳ καὶ τὸν Πομπήιον καὶ ἐπιφθονώτερον καὶ ἐπαχθέστερον
ἐκ τῶν διδομένων οἱ ποιῆσαι, ὅπως σφίσι πρὸς κόρον θᾶσσον γέ-
νηται, ἡθέλησεν, Κικέρων δὲ τὴν τε πολιτείαν ἄγειν ἡξίον, καὶ ἐνε-
δείκνυτο καὶ τῷ πλήθει καὶ τοῖς δυνατοῖς ὅτι, ὁποτέρους ἂν σφῶν
προσθῇται, πάντως αὐτοὺς ἐπαυξήσει. ἐπημφοτέρωξέ τε γὰρ, καὶ 5
ποτὲ μὲν τὰ τούτων ἔστι δ' ὅτε καὶ τὰ ἐκείνων, ἢ ὑπ' ἀμφοτέρων

42 1 2 ὁ om* Μανίλιος? ἐδημύρχησεν? 3 1 ἐν ἧ] ἐπύθετο
4 2 ἄκων? 43 1 1 γὰρ] οὖν? 3 1 οὕτω 4 ὅσα*

σπονδαῖται, ἔπραττεν. τοὺς γοῦν βελτίους πρότερον προαιρεῖσθαι λέγων, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀγορανομῆσαι μᾶλλον ἢ δημορχῆσαι ἐθε-
 44 λήσας, τότε πρὸς τοὺς συρφετώδεις μετέστη. καὶ μετὰ τοῦτο δι-
 [27] κης τέ τινος τῷ Μαλλίῳ πρὸς τῶν δυνατῶν παρασκευασθείσης, καὶ ἐκεῖνον χρόνον τινὰ ἐμποῖσθαι αὐτῇ σπονδάζοντος, τὰ τε ἄλλα κατ' αὐτοῦ ἔπραττε, καὶ μόλις αὐτὸν (ἐστρατήγει γὰρ καὶ τὴν ἡγε-
 2 μονίαν τοῦ δικαστηρίου εἶχεν) ἐς τὴν ὑστεραίαν ἀνεβάλετο, πρό-
 2 φασιν ἐπ' ἐξόδῳ τὸ ἔτος εἶναι ποιησάμενος. κἂν τούτῳ δυσχερά-
 ναντος τοῦ ὁμίλου ἐσῆλθῃ τε ἐς τὸν σύλλογον αὐτῶν, ἀναγκασθεὶς δῆθεν ὑπὸ τῶν δημάρχων, καὶ κατὰ τε τῆς βουλῆς κατέδραμε καὶ συναγορεύσειν τῷ Μαλλίῳ ὑπέσχετο. καὶ ὁ μὲν ἐκ τούτου τὰ τε ἄλλα κακῶς ἤκουε καὶ αὐτόμολος ὠνομάζετο, τάραχος δέ τις εὐ-
 3 θὺς ἐπιγενόμενος ἐκόλυσε τὸ δικαστήριον συναγῆναι. Πούπλιος τε γὰρ Παῖτος καὶ Κορνήλιος Σύλλας, ἀδελφιδοὺς ἐκεῖνον τοῦ πάνυ Σύλλου, ὕπατοί τε ἀποδειχθέντες καὶ δεκάμοῦ ἰόντες ἐπεβούλευ-
 4 σαν τοὺς κατηγορήσαντάς σφιν Κόττιαν τε καὶ Τορκουάτον Λου-
 4 κίους, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ αὐτοὶ ἀνθηρέθησαν, ἀποκτεῖναι. καὶ παρεσκευάσθησαν μὲν ἄλλοι τε καὶ Γναῖος Πίσων καὶ Λούκιος Κατιλίνας ἀνὴρ θρασύτατος (ῥήτῃζει δὲ καὶ αὐτὸς τὴν ἀρχήν, καὶ διὰ τοῦτο ὀργὴν ἐποιεῖτο), οὐ μέντοι καὶ ἡδυνήθησάν τι δοῦσαι διὰ τὸ τὴν τε ἐπιβουλὴν προμηνυθῆναι καὶ φρονεῖν τῷ τε Κόττι-
 5 καὶ τῷ Τορκουάτῳ παρὰ τῆς βουλῆς δοθῆναι δόγμα τι κατ' αὐ-
 τῶν γενέσθαι, εἰ μὴ δῆμιορχός τις ἡγαντιώδη. ἐπεὶ δ' οὖν καὶ ὧς ὁ Πίσων ἐθρασύνετο, ἐφοβήθη τε ἡ γερονσία μὴ τι συνταράξῃ, καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἐς Ἰβηρίαν, πρόφασιν ὧς καὶ ἐπ' ἀρχὴν τινα, ἔπειμψεν.

καὶ ὁ μὲν ἐνταῦθα ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, ἀδικήσας τι αὐτούς,
 45 ἐσφάγη· Πομπήιος δὲ τὸ μὲν πρῶτον ὧς καὶ ἐπὶ τὴν Κρήτην τόν
 [28] τε Μέτελλον πλευσούμενος ἡτοιμάζετο, μαθὼν δὲ τὰ δεδογμένα προσεποιεῖτο μὲν ἄχθεσθαι ὧς καὶ πρότερον, καὶ τοῖς ἀντιστασιώ-
 2 ταις ὧς καὶ πράγματα αἰεὶ ποτε αὐτῷ, τοῦ καὶ πταῖσθαι τι, παρέ-
 2 χονσιν ἐπεκάλει, ἀσμεναίτατα δὲ αὐτὰ ἀναδεξάμενος Κρήτην μὲν ἢ τᾶλλα τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ, εἴ ποῦ τι ἀδιώκῃτον κατελείπτο, παρ' οὐδὲν ἔτ' ἤγαγε, πρὸς δὲ δὴ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον παρεσκευάζετο. κἂν τούτῳ βουλευθεὶς τῆς τοῦ Μιθριδάτου διανοίας πειρᾶσθαι, πέμπει τὸν Μητροφάνη φίλους αὐτῷ λόγους φέροντα.
 3 καὶ ὅς τότε μὲν ἐν ὀλιγορῳα αὐτὸν ἐποίησατο (τοῦ γὰρ Ἀρσάκου

5 3 πράττειν
καὶ δόγμα?*

προαιρεῖσθαι
45 1 4 τὸ

44 5 1 δόγμα] ἐμελλε δὲ
2 5 φίλους

τοῦ τῶν Πάρθων βασιλέως ἀποθανόντος ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ Φρα-
 άτην τὸν διάδοχον αὐτοῦ προσεδόκησεν οἰκειώσεσθαι), ἐπεὶ δ' ὁ
 Πομπήιος τὴν φιλίαν τῷ Φραάτῃ διὰ ταχέων ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς προ-
 συνέθετο καὶ ἐς τὴν Ἀρμενίαν αὐτὸν τὴν τοῦ Τιγράνου προεμβάλεῖν
 ἀνέπεισε, πυνθόμενος τοῦτο κατέδεισε, καὶ πρεσβευσάμενος εὐθὺς
 σύμβασιν ἔπραττεν. κελεύσαντος δὲ αὐτῷ τοῦ Πομπηίου τά τε 4
 ὅπλα καταθέσθαι καὶ τοὺς αὐτομόλους ἐκδοῦναι οὐκ ἔσχε καιρὸν
 βουλευσάσθαι· ἀκούσαντες γὰρ ταῦτα οἱ ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ
 ὄντες, καὶ φοβηθέντες οἱ τε αὐτόμολοι (πολλοὶ δὲ ἦσαν) μὴ ἐκδο-
 θῶσι, καὶ οἱ βάρβαροι μὴ ἄνευ ἐκείνων πολεμεῖν ἀνγκασθῶσιν,
 ἐθορυβήθησαν. κὰν ἐξεργάσαντό τι τὸν Μιθριδάτην, εἰ μὴ ψευ- 5
 σάμενος ὅτι οὐκ ἐπὶ σπονδαῖς ἀλλ' ἐπὶ κατασκοπῇ τῆς τῶν Ῥω-
 μαίων παρυσκευῆς τοὺς πρέσβεις ἔπειψε, μὲντοι αὐτοὺς κατέσχεν.

ὁ οὖν Πομπήιος ἐπειδὴ πολεμητέα οἱ ἔγνω εἶναι, τά τε ἄλλα 46
 πυρεσκευάσατο καὶ τοὺς Ῥαλερεῖους προσκατελέξατο. καὶ αὐτῷ ἐν [29]
 τῇ Γαλατίᾳ ἤδη ὄντι ὁ Λούκουλλος ἀπαντήσας διαπεπολεμησθαι
 τε πάντα ἔφη καὶ μηδὲν ἔτι στρατείας δεῖσθαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ
 τοὺς ἄνδρας τοὺς ὑπὸ τῆς βουλῆς πρὸς τὴν διοίκησιν αὐτῶν πεμ-
 φθέντας ἤδη παρῆναι. ὥς δ' οὐκ ἐπέσθη ἐπαναχωρῆσαι, πρὸς 2
 λαιδορίας ἐτράπετο, τά τε ἄλλα καὶ πολυπράγμονα καὶ φιλοπόλε-
 μον καὶ φιλαρχοῦντα αὐτὸν ἀποκαλῶν. ὁ οὖν Πομπήιος βραχὺ
 αὐτοῦ φροντίσας ἀπέπεμψε μηδὲνα ἔξ' αὐτῷ πειθαρχῆσαι, καὶ ἐπὶ τὸν
 Μιθριδάτην ἠπείλχθη, σπονδὴν ἔχων ὅτι τάχιστα οἱ συμμῖξαι.

καὶ ὅς τέως μὲν ἔφρευγεν (ταῖς γὰρ δυνάμεσιν ἡλαττοῦτο) καὶ 47
 τὴν τε ἐν ποσὶν αἰεὶ ἔκειρε, καὶ ἐπλάνα τε αὐτὸν ἅμα καὶ ἐπιδεί- [30]
 σθαι τῶν ἐπιτηδείων ἐποίει· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος ἐς τὴν Ἀρμενίαν διὰ
 τε τοῦτο, καὶ ὥς ἐρήμην αὐτὴν αἰρήσων, ἐνέβαλεν, οὕτω δὲ δέσας
 μὴ προκαταληφθῇ ἡλθέ τε ἐς αὐτήν, καὶ λόφον ἀντικαταλαβὼν 2
 ὁχυρὸν τῷ μὲν παντὶ στρατῷ ἡσυχάζειν, ἐλπίζων τοὺς Ῥωμαίους
 ἀπορία τῶν τροφῶν ἐκτροχώσειν (αὐτὸς γὰρ ἄτε ἐν ὑπηκόῳ χώρῳ
 πολλαχόθεν αὐτῶν εὐπόρει), τῶν δὲ δὴ ἱππέων αἰεὶ τινὰς ἐς τὸ
 πεδίον ψιλὸν ὃν καταπέμπων τοὺς τε προστυγχάνοντάς σφισιν ἐκά-
 κον, καὶ ἔξαντομολοῦντας ἐπὶ τούτῳ συχνοὺς ἐδέχετο. ὁ οὖν Πομ- 3
 πήιος ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἐθάρσησεν αὐτοῖς συμβαλεῖν, μεταστρατο-
 πεδευσάμενος δὲ ἐτέρωσε, ὅθεν ὑλώδους τοῦ πέριξ χωρίου ὄντος
 ἤττον ὑπὸ τε τοῦ ἱππικοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ τοξικοῦ τοῦ τῶν ἐναντίων
 λυπηθήσεσθαι ἔμελλεν, ἐλόχισεν ἥ καιρὸς ἦν, καὶ ὀλίγοις τισὶν ἐκ 4
 τοῦ προφανοῦς τῷ στρατοπέδῳ τῶν βαρβάρων προσμῖξας ἐτάραξέ

4 1 δέ] τε*

47 1 2 δεῖσθαι?*

2 2 τοὺς μὲν ὅ.*

τε αὐτούς, καὶ ὑπαγαγὼν ἐς ὃ ἐβούλετο πολλοὺς ἀπέκτεινεν. θαρσύνσας τε ἐκ τούτου καὶ κατὰ τὴν χώραν ἄλλους ἄλλη ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐπειμην.

- 48 ὁ οὖν Μιθριδάτης, ἐπειδὴ ταῦτά τε ἀσφαλῶς ἐπορίζετο, καὶ
 [31] τὴν Ἀναίτιν χώραν τῆς τε Ἀρμενίας οὖσαν καὶ θεῶν τινὶ ἐπωνύμιον
 2 ἀνακειμένην διὰ τινων ἐχειρώσατο, καὶ τούτου καὶ ἄλλοι συγχροὶ
 πρὸς αὐτὸν ἀπέκλινον, καὶ αὐτῷ καὶ οἱ τοῦ Μαρζίου στρατιῶται
 προσεγέροντο, ἐφοβήθη καὶ οὐκέτι κατὰ χώραν ἔμεινεν, ἀλλ' αὐτίκα
 3 τε τῆς νυκτὸς ἄρας ἔλαθε, καὶ μετὰ ταῦτα νυκτοπορῶν ἐς τὴν τοῦ
 Τιγράνου Ἀρμενίαν προῆι. καὶ οἱ ὁ Πομπήιος ἐπηκολούθει μὲν
 ἐπιθυμῶν διὰ μάχης ἔλθεῖν, οὐ μέντοι καὶ πρότερον οὔτε μεθ' ἡμέ-
 ραν (οὐ γὰρ ἐξήεσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου) οὔτε νύκτωρ ἐτόλμησε
 τοῦτο ποιῆσαι (τὴν γὰρ ἀγνωσίαν τῶν χωρίων ἐδεδεῖ) πρὶν σφας
 πρὸς τῇ μεθορίᾳ γενέσθαι· τότε γὰρ εἰδὼς αὐτοὺς διαφεύγειν μέλ-
 4 λοντας ἠναγκάσθη νυκτομαχῆσαι. γνοὺς οὖν τοῦτο προαπῆρε, με-
 σημβριάζοντας τοὺς βαρβάρους λαθόν, ἣ πορεύεσθαι ἔμελλον· καὶ
 ἐντυχὼν τινὶ χωρίῳ κοίλῳ μεταξὺ γηλόφων τινῶν ὄντι, ἐνταῦθα τό-
 5 τε στρατεύμα ἐπὶ τὰ μετέωρα ἀνεβίβασε καὶ τοὺς πολεμίους ὑπέ-
 6 μεινεν. ἐπειδὴ τε ἐκείνοι μετὰ τε ἀδείας καὶ ἄνευ προφυλακῆς,
 αἵτε μὴτ' ἐμπροσθε δεινὸν τι πεπονθότες καὶ τότε ἐς τὸ ἀσφαλές
 ἤδη προχωροῦντες ὥστε μηδὲ ἐφάψεσθαι σφίσιν ἔτι τοὺς Ῥωμαίους
 ἐλλείξειν, ἐς τὸ κοῖλον ἐσῆλθον, ἐπέθετο αὐτοῖς ἐν τῷ σκότῳ· οὔτε
 γὰρ ἄλλο τι φῶς εἶχον, οὔτε ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τι ἔλαμπεν.
- 49 ἐγένετο δὲ ἡ μάχη τοιάδε. πρῶτον μὲν οἱ σαλπικταὶ πάντες
 [32] ἅμα τὸ πολεμικὸν ἀπὸ συνθήματος ἐβόησαν, ἔπειτα δὲ οἱ τε στρα-
 τιῶται καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος πᾶς ἐπηλάλαξε, καὶ οἱ μὲν τὰ δόρατα
 2 πρὸς τὰς ἀσπίδας οἱ δὲ καὶ λίθους πρὸς τὰ χαλκὰ σκευὴ προσεπέ-
 3 κρουσαν. καὶ σφῶν τὴν ἡχὴν τὰ ὄρη ἔγκοιλα ὄντα καὶ ὑπεδέξατο
 καὶ ἀνταπέδωκε φορικωδεστάτην, ὥστε τοὺς βαρβάρους ἔξαπινάως
 ἐν τε τῇ νυκτὶ καὶ ἐν τῇ ἐρημίᾳ αὐτῶν ἀκούσαντας δεινῶς ἐκπλα-
 3 γῆναι ὥς καὶ δαιμονίῳ τινὶ πάθει περιπεπωκότας. καὶν τούτῳ
 οἱ Ῥωμαῖοι πανταχόθεν ἀπὸ τῶν μετεώρων λίθοις τοξείμασιν ἀκον-
 τίοις βάλλοντες πάντως γέ τινας ὑπὸ τοῦ πλῆθους αὐτῶν ἐτίτρω-
 σκον καὶ ἐς πᾶν κακοῦ σφᾶς κατέστησαν· οὔτε γὰρ ἐς παράταξιν
 ἀλλ' ἐς πορείαν ἐσταλμένοι, καὶ ἐν ταῦτῳ τοῖς τε ἵπποις καὶ ταῖς
 καμήλοις καὶ παντοδαποῖς οὖσι καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ἀνα-
 4 στρεφόμενοι, καὶ οἱ μὲν ἐπὶ κελήτων οἱ δ' ἐφ' ἀρμάτων τῶν τε

4 1 χώραν μείνας ἄλλους? κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν χωρίων ὁ Μουσ. 2*
 49 1 2 προσεέκρουσαν Xiphilinus 48 1 2 μανάνειν 5 2 μηδὲ*
 3 6 οὖσι βοτοῖς?*

καμαρῶν καὶ τῶν ἀρμαμαξῶν ἀναμιῖς ὀχοῦμενοι, καὶ οἱ μὲν ἤδη τι-
 τρωσκόμενοι οἱ δὲ προσδεχόμενοι τρωθήσεσθαι, ἐταράσσοντο, καὶ
 τούτου ὄρον, ἅτε καὶ ἀλλήλοις ἐμπλαζόμενοι, ἐφθείροντο. καὶ ταῦτα 5
 μὲν, ἕως ἄποθεν ἐβάλλοντο, ἔπασχον· ἐπεὶ δὲ ἐξαναλώσαντες οἱ
 Ῥωμαῖοι τὴν πόρρωθεν ἀλκὴν ἐπικατέδραμόν σφισιν, ἐφρονέετο
 μὲν τὰ περιέσχατα (καὶ ἐξήρκει πρὸς τὸν θάνατον αὐτοῖς μία πληγὴ
 ἅτε καὶ ψιλοῖς οὖσι τοῖς πλείοσι), συνεπιέζετο δὲ τὰ μέσα, πάντων
 ἐπ' αὐτὰ ὑπὸ τοῦ πέριξ δέους χωρούντων. καὶ οὕτω καὶ ὑπ' ἀλλή- 6
 λων ὠθοῦμενοι καὶ συμπατούμενοι διώλλυντο, οὐδ' εἶχον οὐδὲν οὔτε
 ἑαυτοῖς ἐπαρκέσαι οὔτε ἐς τοὺς πολεμίους τολμῆσαι· ἵππεῖς γὰρ
 καὶ τοξόται τὸ πλείστον ὄντες ἄποροι μὲν ἐν τῷ σκότῳ προοιδέσθαι
 τι, ἄποροι δὲ ἐν τῇ στενοχωρίᾳ μηχανήσασθαι ἐγίνοντο. ἐπειδὴ
 δὲ ἡ σελήνη ἀνέτειλεν, οἱ μὲν ἔχαιρον ὥς καὶ ἐν τῷ φωτὶ πάντως
 τινὰ ἀμυνόμενοι. καὶ ὠφελήθησάν τι, εἰ μὴ οἱ Ῥωμαῖοι κατόπιν 7
 αὐτὴν ἔχοντες πολλὴν σφισι πλάνην, τοτὲ μὲν τῇ τοτὲ δὲ τῇ προσ-
 πίπτοντες, καὶ ἐν τῇ ὄψει καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐνεποιοῦν. πάμπολλοί
 τε γὰρ ὄντες καὶ ἐπὶ βαθύτατον κοινῇ πάντες ἀποσχιάζοντες ἐσφαλ-
 λον αὐτούς, ἐν ᾧ τε οὕτω προσέμισγον σφίσιν· ἐς γὰρ τὸ κενὸν 8
 οἱ βάρβαροι, ὥς καὶ ἐγγὺς αὐτῶν ὄντων, μάτην ἔπαιον, καὶ ὁμοσε
 χωρήσαντες ἐν τῇ σκιᾷ μὴ προσδεχόμενοι ἐπιτρώσκοντο. καὶ οὕ-
 τως ἀπέθανον αὐτῶν πολλοὶ καὶ ἐάλωσαν οὐκ ἐλάττους. συγχροὶ
 δὲ καὶ διέφθον, ἄλλοι τε καὶ ὁ Μιθριδάτης.

καὶ τότε μὲν πρὸς τὸν Τιγράνην ἡπείγετο· ἐπεὶ δὲ προπέμψας 50
 πρὸς αὐτὸν οὐδὲν φίλιον εὔρατο, ὅτι τοῦ νέος αὐτῷ Τιγράνου [33]
 στασιάζσαντος ἐκεῖνον μὲν . . . πάμπαν αὐτοῦ ὄντα αἴτιον τῆς δια-
 φορᾶς ὑπετόπησε γεγονέναι, καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὅπως αὐτὸν ἐδέξατο,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς προπεμφθέντας ὑπ' αὐτοῦ συνέλαβε καὶ κατέδησε,
 διαμαρτῶν ὧν ἥλπισεν ἐς τε τὴν Κολχίδα ἀπετράπετο, καὶ ἐκεῖθεν 2
 πεζῇ πρὸς τε τὴν Μαιώτιν καὶ πρὸς τὸν Βόσπορον, τοὺς μὲν πεί-
 θων τοὺς δὲ καὶ βιάζόμενος, ἀφίκετο, καὶ τὴν τε χώραν ἐκομίσατο,
 τὸν Μαχάρην τὸν παῖδα τὸν τὰ τῶν Ῥωμαίων ἀνθελόμενον καὶ
 τότε αὐτῆς κρατοῦντα καταπλήξας ὥστε μηδὲ ἐς ὅσιν αὐτῷ ἐλθεῖν,
 καὶ ἐκεῖνον διὰ τῶν συνόντων οἱ, τὴν τε ἄδειάν σφισι καὶ χρήματα
 δώσειν ἐπισχνούμενος, ἀπέκτεινεν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτ' ἐγίνετο, ὁ Πομ- 3
 πῆιος ἔπειμψε μὲν τοὺς ἐπιδιώξοντας αὐτόν, ἐπεὶ δὲ ἔφθη ὑπὲρ τὸν
 Φᾶσιν ἐκδράς, πόλιν ἐν τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ ἐνεκίζκει συνήκισε, τοῖς
 τραυματίαις καὶ τοῖς ἀφηλικεστέροις τῶν στρατιωτῶν αὐτὴν δούς.

5 1 ἐμπλαζόμενοι*: cf. 62 16 6. an ἐμπαλασσόμενοι, Thucydidea
 forma? 5 3 ἐπειτα κατέδραμον 6 ὑπ' 50 1 3 μὲν
 διὰ φυλακῆς ἐποιεῖτο, τοῦτον δὲ π.* 3 2 μὲν om*

καὶ σφισι καὶ τῶν περιχώρων ἐθελονταὶ πολλοὶ καὶ συνήκησαν, καὶ εἰσὶ καὶ νῦν, Νικοπολίται τε ὠνομασμένοι καὶ ἐς τὸν Καππαδοκικὸν νομὸν συντελοῦντες.

- 51 καὶ ὁ μὲν ταῦτ' ἐποίει· ὁ δὲ δὴ Τυγράνης ὁ τοῦ Τυγράου παῖς
 [34] παραλαβὼν τινὰς τῶν πρώτων, ἐπεὶ οὐ καὶ ἡδονὴν αὐτοῖς ὁ γέ-
 ρων ἤρχε, πρὸς τε τὸν Φραάτην κατέφυγε, καὶ περισκοποῦντα αὐ-
 τὸν διὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς τὸν Πομπήιον γενομένας ὁ τι χρὴ
 2 προῦσαι, ἐς τὴν Ἀρμενίαν ἐμβαλεῖν ἀνέπεισεν. καὶ ἦλθον μὲν μέχρι
 τῶν Ἀρταξάτων, πᾶσαν τὴν ἐν ποσὶ χειρούμενοι, καὶ αὐτοῖς ἐκέ-
 νοις προσέβαλον· ὁ γὰρ Τυγράνης ὁ γέγων ἐς τὰ ὕψη φοβηθεὶς
 σφας ἀνέφυγεν· ἐπεὶ μέντοι χρόνον τε τῇ προσεδρεύῃ δεῖν ἔδοξε,
 καὶ διὰ τοῦτο ὁ Φραάτης μέρος τι τῆς δυνάμεως τῷ παιδὶ αὐτοῦ
 καταλιπὼν ἐς τὴν οἰκίαν ἀνεχώρησεν, ἀντεπῆλθέ τε ἐνταῦθα ὁ
 3 πατὴρ αὐτῷ μονωθέντι καὶ ἐνίκησεν. φυχὼν οὖν ἐκεῖνος τὸ μὲν
 πρῶτον πρὸς τὸν Μιθριδάτην τὸν πάππον ὥρμησεν, ἐπεὶ δὲ ἔμα-
 θεν αὐτὸν ἡττημένον καὶ βοηθείας μᾶλλον δεόμενον ἢ τινι ἐπικου-
 ρῆσαι δυνάμενον, προσεχώρησε τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ αὐτῷ ὁ Πομ-
 πῆιος ἡγεμόνι χρησάμενος ἐς τε τὴν Ἀρμενίαν καὶ ἐπὶ τὸν πατέρα
 52 αὐτοῦ ἐστράτευσεν. καὶ ὅς μαθὼν τοῦτο καὶ καταδείσας ἐπεκρη-
 [35] κεύσατό τε εὐθὺς αὐτῷ καὶ τοὺς πρέσβεις τοὺς τοῦ Μιθριδάτου
 ἐξέδωκεν. ἐπειδὴ τε, ἐναντιωθέντος οἱ τοῦ νείους, οὐδενὸς μετρίου
 ἔτυχεν, ἀλλὰ καὶ ὥς ὁ Πομπῆιος τὸν τε Ἀράξην διέβη καὶ τοῖς
 2 Ἀρταξάτοις ἐπλησίασεν, οὕτω δὴ τὴν τε πόλιν αὐτῷ παρέδωκε καὶ
 ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἐθελοντῆς ἦκεν, ἐν μέσῳ ἑαυτὸν ὅτι μά-
 λιστα τοῦ τε προτέρου ἀξιώματος καὶ τῆς τότε ταπεινότητος σκευά-
 σας, ὅπως αἰδέσεώς τε καὶ ἐλέου ἅμα ἄξιός αὐτῷ φανεῖν· τὸν μὲν
 3 γὰρ χιτῶνα τὸν μεσόλευκον καὶ τὸν κύνδυν τὸν ὀλοπόρφυρον ἐξέδν,
 τὴν δὲ δὴ τιάναν τό τε ἀνάδημα εἶχεν. Πομπῆιος δὲ ἀπὸ μὲν τοῦ
 ἵππου κατεβίβασεν αὐτόν, ῥαβδοῦχόν τινα πέμψας (προσῆλανε
 γὰρ ὡς καὶ ἐς αὐτὸ τὸ ἔρμα κατὰ τὸ σφέτερον ἔθος ἵππεύσων),
 ἐσελθόντα δὲ αὐτοποδία καὶ τό τε διάδημα ἀπορρήφαντα καὶ ἐς
 4 τὴν γῆν πεσόντα προσκυνοῦντά τε ἰδὼν ἠλέησε, καὶ ἀναπηδῆσας
 ἐξανέστησέ τε αὐτόν, καὶ ταινιώσας τῷ ἀναδήματι ἐς τε τὴν πλη-
 σίαν ἔδραν ἐκάθισε καὶ παρεμυθήσατο, εἰπὼν ἄλλα τε καὶ ὅτι οὐ
 τὴν τῶν Ἀρμενίων βασιλείαν ἀπολωλεκώς ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν Ῥω-
 μαίων φιλίαν προσεληγώς εἶη. καὶ ὁ μὲν τούτοις τε αὐτὸν ἀνε-
 53 κτήσατο καὶ ἐπὶ δεῦπνον ἐκάλεσεν· ὁ δὲ νίος (ἐκάθητο δὲ ἐκ τοῦ
 [36] ἐπὶ θάτερα τοῦ Πομπηίου) οὗθ' ὑπανέστη τῷ πατρὶ οὗτ' ἄλλο τι
 αὐτὸν ἐδεξιώσατο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δεῦπνον κληθεὶς οὐκ ἀπήντησεν.
 2 ὅθεν ὑπὸ τε τοῦ Πομπηίου μάλιστα ἐμισήθη. τῇ γοῦν ὑστεραίᾳ

διακούσας αὐτῶν τῷ μὲν πρεσβυτέρῳ τὴν πατροφάν πᾶσαν ἀρχὴν
ἀπέδωκεν· τὰ γὰρ προσκτηθέντα ὑπ' αὐτοῦ (ἦν δὲ ἄλλα τε καὶ τῆς
Καππαδοκίας τῆς τε Συρίας μέρη, ἣ τε Φοινίκη καὶ ἡ Σωφηνή
χώρα τοῖς Ἀρμενίοις πρόσσορος οὐ σμικρά) παρείλετο αὐτοῦ, καὶ
προσέτι καὶ χρήματα αὐτὸν ᾗτησεν· τῷ δὲ νεωτέρῳ τὴν Σωφηνὴν
μόνην ἀπένευμεν. καὶ ἔνυχον γὰρ οἱ Θησαυροὶ ἐν αὐτῇ ὄντες, ἡμ-³
φισβήτησέ τε περὶ αὐτῶν ὁ νεανίσκος, καὶ ἁμαρτιῶν (οὐ γὰρ εἶχεν
ὁ Πομπήιος ὁπόθεν ἄλλοθεν τὰ ὁμολογημένα κομίσηται) ἡγανά-
κτησε καὶ δρασμὸν ἐβουλεύσατο. ὁ οὖν Πομπήιος προμαθὼν τοῦτο
ἐκεῖνόν τε ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ ἐποίησατο, καὶ πέμψας πρὸς τοὺς τὰ
χρήματα φυλάττοντας τῷ πατρὶ αὐτοῦ πάντα σφᾶς δοῦναι ἐκέ-
λευσεν. ἐπειδὴ τε μήθ' ὑπήκουσαν, λέγοντες τὸν νεανίσκον, οὐπερ⁴
ἡ χώρα ἤδη ἐνομίζετο, χρῆναί σφισι τοῦτο προστάξαι, ἔπειμψεν
αὐτὸν πρὸς τὰ φρούρια. καὶ ὁ μὲν κεκλεισμένα αὐτὰ ἐδρῶν προσ-
ῆλθέ τε ἐγγύς, καὶ ἐκέλευσε καὶ ἄκων αὐτὰ ἀνοιχθῆναι· ὥς δ' οὐ-
δὲν μᾶλλον ἐπειθοῦτο, προῖσχύμενοι ὅτι μὴ ἐκούσιος ἀλλ' ἀναγκα-
στὸς τὴν πρόσταξιν ἐποιεῖτο, ἐχαλέπηρεν ὁ Πομπήιος καὶ ἔδῃσε
τὸν Τιγράνην. καὶ οὕτως ὁ τε γέγων τοὺς Θησαυροὺς παρέλαβε,⁵
καὶ αὐτὸς ἐν τε τῇ χώρᾳ τῇ Ἀναίτιδι καὶ πρὸς τῷ ποταμῷ τῷ
Κύρῳ τριχῇ νέμειας τὸν στρατὸν παρεχέμασε, τὰ τε ἄλλα παρὰ
τοῦ Τιγράνου συχνὰ καὶ χρήματα πολλῶ πλείω τῶν ὁμολογηθέν-
των λαβών. ἀφ' οὐπερ οὐχ ἥκιστα καὶ ἐκεῖνον ἕς τε τοὺς φίλους⁶
καὶ ἕς τοὺς συμμάχους οὐ πολλῷ ὕστερόν ἐσέγραψε, καὶ τὸν υἱὸν
αὐτοῦ ἕς τὴν Ῥώμην μετὰ φρουρᾶς ἐσῆγαγεν.

οὐ μέντοι καὶ ἐν ἡσυχίᾳ διεχέμασεν. Ὀροίσης γὰρ Ἀλβανῶν⁵⁴
τῶν ὑπὲρ τοῦ Κύρῳ οἰκούντων βασιλεὺς, τὸ μὲν τι καὶ τῷ Τι-^[37]
γράνῃ τῷ νεωτέρῳ φίλῳ οἱ ὄντι χαρίσασθαι βουληθεὶς, τὸ δὲ δὴ
πλείστον δείσας μὴ καὶ ἕς τὴν Ἀλβανίδα οἱ Ῥωμαῖοι ἐσβάλωσι,
καὶ νομίσας ὅτι, ἂν ἐν τῷ χειμῶνι ἀδοκήτοις σφίσι καὶ μὴ καθ' ἐν
στρατοπεδουμένοις προσπέσῃ, πάντως τι ἐξεργάσεται, ἐστράτευσεν
ἐπ' αὐτοὺς παρ' αὐτὰ τὰ χρόνια, καὶ αὐτὸς μὲν ἐπὶ Μέτελλον Κέ-²
λερα, παρ' ᾧ ὁ Τιγράνης ἦν, ἤλασεν, ἄλλους δὲ ἐπὶ τὸν Πομπήιον
καὶ ἄλλους ἐπὶ Λούκιον Φλάκκον τὸν τῆς τριτημορίδος ἄρχοντα
ἐπέμψεν, ὅπως πάντες ἅμα ταραχθέντες μὴ συμβοηθήσωσιν ἀλλή-
λοις. οὐ μὴν καὶ διεπράξατο οὐδαμῶθι οὐδέν· ἐκεῖνόν τε γὰρ ὁ³
Κέλερ ἰσχυρῶς ἀπεκρούσατο, καὶ ὁ Φλάκκος ἐπειδὴ πολὺν τὸν πε-
ρίβολον τῆς ταφρείας ὄντα ἀδύνατος ἦν ὑπὸ τοῦ μεγέθους σῶσαι,
ἐτέραν ἐνδοθεν ἐποίησατο, καὶ δόξαν ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἐναντίοις ὥς

2 6 δὲ νῆει τῷ ἐτέρῳ*
5 2 ἀναίτιδι 6 2 οὐ om

4 1 μὴ? 2 ἐπέμψεν
54 2 3 τρίτης μερίδος?*

καὶ φοβηθεὶς ἑμβαλὼν ἐπεσπάσατο αὐτοὺς εἶσω τῆς ἑξωθεν τά-
 4 φρου, κἀνταῦθα μὴ προσδεχομένοις σφίσιν ἐπεκδρομῶν πολλοὺς
 μὲν ἐν χειρὶ πολλοὺς δὲ καὶ φεύγοντας ἐφόνευσεν. κἀν τούτῳ ὁ
 Πομπήιος προμαθὼν τε τὴν πείρασιν τῶν βαρβάρων ἣν ἐπὶ τοὺς
 ἄλλους ἐπεποίητο, προαπήντησε τοῖς ἐφ' ἑαυτὸν ἐπιούσιν ἀπροσ-
 δοκήτως, καὶ κρατήσας ἐπὶ τὸν Ὀροίστην εὐθὺς, ὥσπερ εἶχεν, ἡπεί-
 5 χθη. καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐ κατέλαβεν (ἀπωσθείς τε γὰρ ὑπὸ τοῦ
 Κέλερος καὶ μαθῶν καὶ τὰ τῶν ἄλλων πταίσματα ἔφυγεν), τῶν
 μέντοι Ἀλβανῶν συγχρὺς περὶ τὴν τοῦ Κέρονος διάβασιν συλλαβὼν
 ἐφθειρεν. καὶ τούτου δεηθεῖσιν αὐτοῖς ἐσπεύσατο· ἄλλως μὲν γὰρ
 καὶ σφόδρα ἐπεθύμει ἐς τὴν χώραν αὐτῶν ἀντεμβαλεῖν, διὰ δὲ δὴ
 τὸν χειμῶνα ἡδέως τὸν πόλεμον ἀρεβάλετο.

AZ τότε μὲν δὴ ταῦτ' ἔπραξεν, τῷ δ' ἐπιγυρομένῳ ἔτει, τοῦ τε
^{n. u.}
 689 Κόττον τοῦ Λουκίου καὶ τοῦ Τορκουάτου τοῦ Λουκίου ὑπατεόν-
 των, ἐπολέμησε μὲν καὶ τοῖς Ἀλβανοῖς, ἐπολέμησε δὲ καὶ τοῖς Ἰβηροσιν.
 καὶ προτέροις γε τούτοις καὶ παρὰ γνώμην ἡραγκάσθη συνενεχθῆ-
 2 ναι· Ἀρτώκης γὰρ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν (νέμονται δὲ ἐπ' ἀμφοτέρω
 τοῦ Κέρονος, τῇ μὲν τοῖς Ἀλβανοῖς τῇ δὲ τοῖς Ἀρμενίοις πρόσσοροι)
 φοβηθεὶς μὴ καὶ ἐφ' ἑαυτὸν τρώπῃται, πρέσβεις μὲν ὡς ἐπὶ φίλῃ
 πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε, παρεσκευάζετο δὲ ὅπως ἐν τῷ θαρσύνῃ καὶ
 3 διὰ τοῦτο ἀνεκλίστως οἱ ἐπιθῇται. προμαθὼν οὖν καὶ τοῦτο ὁ
 Πομπήιος ἔς τε τὴν χώραν αὐτοῦ προενέβαλε, πρὶν ἱκανῶς τε αὐ-
 τὸν ἐτοιμάσασθαι καὶ τὴν ἐσβολὴν δυσχερεστέστην οὔσαν προκατα-
 σχεῖν, καὶ ἔφθη καὶ πρὸς τὴν πόλιν τὴν Ἀκρόπολιν ὠνομασμένην
 4 προχωρήσας, πρὶν καὶ αἰσθέσθαι τὸν Ἀρτώκην ὅτι παρεῖη. ἦν δὲ
 ἐπ' αὐτοῖς τοῖς στενοῖς, ἔνθεν μὲν τοῦ Κανκάσου παρατείνοντος,
 οὐ καὶ ἐπὶ τῇ φυλακῇ τῶν ἐσβολῶν ὠχύρωτο. ὁ τε οὖν Ἀρτώκης
 ἐκπλαγεὶς οὐδένα καιρὸν ὥστε συντάξασθαι ἔσχεν, ἀλλὰ καὶ διαβὰς
 5 τὸν ποταμὸν τὴν γέφυραν κατέπερσεν· καὶ οἱ ἐν τῷ τείχει πρὸς τε
 τὴν φυγὴν αὐτοῦ, καὶ ἅμα καὶ μάχῃ νικηθέντες, ἐνέδοσαν. κρα-
 τήσας οὖν τῶν διόδων ὁ Πομπήιος φρουράν τε ἐπ' αὐταῖς κατε-
 στήσατο, καὶ ἐκεῖθεν ὁρμώμενος πᾶσαν τὴν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ
 2 κατεστρέψατο. μέλλοντος δ' αὖ καὶ τὸν Κέρονος διαβήσεσθαι,
 πέμπει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀρτώκης εἰρήνην τε αἰτῶν, καὶ γέφυραν τὰ
 2 τε ἐπιτήδεια ἐκὼν οἱ παρέξιν ὑπισχυόμενος. καὶ ἐποίησε μὲν ἐκά-
 τερον ὡς καὶ συμβησόμενος, δέσας δέ, ἐπειδὴ εἶδεν αὐτὸν διαβε-
 βηκότα, πρὸς τὸν Πέλωρον, ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἐκεῖνον τῇ αὐτοῦ

4 3 τὴν τε*

1 1 2 τοῦ post T. om*

4 2 μὲν τοῦ Κέρονος

παραιρηθέντος, ἐνθεν δὲ τοῦ?*

3 2 φυλακῇ